

**NOVO
MESTO**

PIŠE PRIHODNOST.

Glasilo Mestne občine Novo mesto,
številka 1, marec 2023

- Na ženskah svet stoji**
- Nagrade in priznanja Mestne občine Novo mesto za leto 2022**
- Intervju: Branka Bukovec, častna občanka**

0 naslovnici
Pogled z Marofa na šopek
cvetja, ki naznanja začetek
pomladi.

KAZALO

3	Uvodnik	24	Na ženskah svet stoji
4	Županova kolumna	26	Od pozabljenih do nepozabnih
5	Intervju: Branka Bukovec, častna občanka MONM za leto 2022	28	Boj za enakovrednost se bije tudi v jeziku
8	Nagrade in priznanja Mestne občine Novo mesto za leto 2022	29	Ivana Kobilca – slikarka svetovljanka, ki jo je pot pripeljala tudi v Novo mesto
11	Novomeški mladi upi	30	V vrtcu Pedenjped recikliramo in ustvarjamo
12	Dejavnosti turizma v zimskem času	31	Pustovanje v mestu
14	Prispevki svetniških skupin	32	Zidanice vse bolj priljubljena turistična nastanitev
18	Novomeški kolaž	33	Ženske promotorka razvoja na podeželju
20	Kronika občinskega sveta	34	Nagrajenci natečaja ob 100. obletnici Knafelčeve markacije
21	Skoraj 200 novih stanovanj v Podbrezniku	35	Križanka
22	Lepe misli in verzi o mami		

Novo mesto

Glasiło Mestne občine Novo mesto

UREDNIK

Jure Marolt

KOORDINACIJSKI ODBOR

Peter Žunič Fabjančič, Monika Gabrič Simon,
Saša Sršen, Urban Kramar, Nataša Jakopin,
Sandra Boršič, Mirjana Martinović, Vanesa
Gazvoda in Anja Čampa

NASLOVNICA

Peter Žunič Fabjančič

JEZIKOVNI PREGLED

Marinka Cerinšek

PRODUKCIJA

KONVIKT, Novo mesto

SPLETNA STRAN

www.novomesto.si

NAKLADA

13.500 izvodov

IZDAJATELJ

Mestna občina Novo mesto

ZA IZDAJATELJA

župan Mestne občine Novo mesto

MAREC 2023

ISSN C508-4547

> Jure Marolt

LJUBEZEN NOSI TVOJE IME

Zgodnja pomlad je moj najljubši čas leta. Pred mano/nami je približno pol leta sonca, dolgih dni, kratkih večerov, toplih temperatur, kratkih rokavov, ljubezni, prebujanja narave in brezčasne ležernosti. Slovo zime in obljuba poletja. Ah, pomlad. Tista pomlad. Tako čudovita, da je razumljivo ženskega spola. Kako predvidljivo, še toliko bolj prvinsko resnično.

Marec je mesec žensk. Nekje vmes se skriva še dan mučnikov, ki nas opominja, da tudi moški soustvarjamo to našo družbo in vsakdan, sicer pa so tokrat ženske v ospredju. Povsem zaslužen in tako nujno. Vendar nista dan žena ali materinski dan tista, ki marcu dajeta ta ženstveni pridih. Jaz ga vidim bolj v tem, da celotna narava izžareva neverjetno moč, da se počasi, a vztrajno prebujajo vse barve tega sveta, da vse okoli nas cveti in nas opominja, da pomlad simbolizira rojstvo leta. Rojstva pa so bila vedno (na srečo) v domeni žensk. Ker so najtežja, a najlepša dejanja vedno podpisana z njihovim imenom.

Tokratno glasiło bo posvečeno prav lepšemu spolu. Lahko bi našteval vse razloge za to, ampak v tem ne vidim smisla. Naj se to samo izlušči iz besed, vrstic in strani, ki so pred vami. Vedno sem menil, da so prav nekatere ženske v mojem življenju odločilno vplivale na moje dožemanje sveta in mesta, ki ga zasedam v njem. Zato še toliko rajši pišem o njih. Zaradi njih je vse vredno.

Leta 2023 se ne bi smeli več pogovarjati o enakopravnosti spolov, ampak bi to morala biti realnost. V vseh sferah življenja. Želji, da bo to več kot le lepa črka na papirju in vsakodnevna stvarnost, sta nas vodili pri ustvarjanju prispevkov, ki tvorijo to številko glasila. Predvsem pa spoštovanje do vseh teh, ki so bile prepogosto in povsem neupravičeno spregledane.

Če bi bilo po moje, bi bil vsak mesec v letu marec. In vsak letni čas pomlad.

Ampak povsem razumem tudi to, da moram doživeti in sprejeti tudi vse ostale mesece in letne čase, da toliko bolj cenimo tiste, ki so nam najbližji. Vsak naj najde nekaj lepega v najbolj vsakdanjih stvareh. Tako bo življenje mnogo bolj barvito.

Ob toplejših in daljših dnevih je življenje takoj malo lepše in lažje. Kot medvedje se počasi prebujamo po dolgem zimskem spancu, polni energije, načrtov in izzivov. Polni življenjskega elana, ki se sovпада s tem letnim časom.

Ker imam dve hčerki in ženo, sva s tretjim otrokom, ki je moškega spola, v manjšini. Pa sva se na to hitro navadila in to ponotranjila. Še zdaleč se ne trudim, da bi ženske vedno razumeli, ker jih pač ne, ampak na mojo srečo jim je povsem dovolj, da jih čutim. Za to se pač vedno trudim. Da jih čutim v vsakem njihovem dejanju. S fantom pač vzameva žogo in greva na igrišče. Tako ima življenje takoj svoj prav in odgovor na vsak zakaj.

Ne pozabi: tudi ljubezen je ženskega spola. Tista ljubezen. Če nam kaže pot tudi v najtemnejših trenutkih, bo zasijala v vsej svoji moči takrat, ko ji bomo dovolili, da nas dokončno prevzame. Ženske so posebjena ljubezen. Moški imamo to srečo, da si v večini primerov izberejo prav nas za popestritev svojega življenja. In se nad tem prav res ne pritožujemo.

SPOŠTOVANJE RAZLIČNOSTI NAS BOGATI

Mag. Gregor Macedoni, župan

Velikokrat se v današnji družbi izpostavljajo razlike, ki jih prepogosto povezujemo s težavami. Toda razlike so nekaj, kar opredeljuje dinamiko družbe. Ženske in moški. Mladi in stari. Domačini in tujci. Različna verovanja in barve kože. Seznam je še mnogo daljši. Marec je mesec, ki se z dvema praznikoma pokloni vlogi, ki v družbi pripada ženskam. Dan žena in materinski dan. Zakaj posebna (praznična) dneva? Ker je bila družbena vloga žensk v zgodovini neenakopravna in nismo še uredili vseh področij. Različni smo, in to ni nič narobe. Moramo pa biti v različnosti enakopravni. Narobe pa je, če kdo hoče enakost za vsako ceno. Prav je, da se za enakopravnost borimo na vseh ravneh različnosti, ker samo tako bomo uravnotežena in sodelovalna skupnost.

V Novem mestu je bilo v zadnjem obdobju opravljenega veliko dela, da smo spoznali izpostavljene zgodbe posameznic, ki so pomembno sooblikovale novomeško zgodovino. Bile pa so v našem zgodovinskem spominu pozabljene. Zato je na mestu ime iniciative »Pozabljena polovica«. Moramo se namreč zavedati, kaj so te izjemne zgodbe posameznic v resnici pomenile v nekem drugačnem družbenem okvirju. Koliko več talenta in delovnega vložka je bilo potrebno za enak rezultat moškega kolega. Opravljeno delo iniciative je omogočilo, da se je v lanskem letu lahko odzvala tudi občina, ki je štiri nove ulice poimenovala po štirih izjemnih posameznicah. Tako so se neuravnovešenemu seznamu poimenovanj ulic, ki je do nedavnega zajemal zgolj Ilko Vašte in Pio Mlakar, pridružile še Ivana Oblak, Elizabeta Soklič, Marija Tomšič in Vera Albreht.

Ob obnovi Glavnega trga so izdelovalci konzervatorskega načrta in projektanti umestili na plato pred rotovž kamnite postavke, ki jih je v končni ureditvi ob prenovi trga pred več kot 60 leti predvidel arhitekt in urbanist Marjan Mušič. Zato sedaj prazni postavki sprožajo številne pobude, med drugim tudi za umestitev katere od pomembnih posameznic v novomeški zgodovini. Verjetno je prav, da se umeščanje obeležij opravi v zelo širokem soglasju; to bo v prihodnje morala storiti široko sestavljena skupina strokovnjakov z različnih področij.

Pomena spoštovanja različnosti ne prinesejo samo simbolna dejanja, ampak tudi vsakodnevna. Ženska vloga v družbi ni samo enakopravno udejstvovanje na javnih družbenih področjih, kot so izobraževanje, politika, kultura, šport, gospodarstvo itd., ampak tudi na »manj javnih« področjih, ki so za družbo izjemno pomembna, to sta družina in materinstvo. Tovrstni ženski vlogi lahko skrivamo za stene domov ali pa damo javno priznanje in s tem tudi priznanje posameznicam, ki z materinstvom ne izpolnjujejo samo osebnega poslanstva, ampak opravijo tudi pomembno družbeno vlogo. Tudi zato smo kot občina pred dvema letoma sprejeli izziv pobude Dojenju prijazna občina. Izpolnili smo že skoraj vse zastavljene pogoje. Je pa veliko pomembnejše kot izpolnjevanje formalnih pogojev, da vzpostavimo družbeno klimo, ki bo mladim mamam omogočila, da se bodo na vseh javnih in delovnih mestih dobro počutile in lahko, brez stereotipov, nahranile svojega otroka na najbolj naraven in ob tem tudi najbolj zdrav način.

Brez naslednjih generacij je naš današnji trud brez pomena. Prva stvar, ki jo povedo demografi kot strokovnjaki za preštevanje prihodnjih generacij, je, da v tej znanstveni disciplini štejejo samo ženske, moški prav nič. Zveni zelo nenavadno, pa vendar je tako, da se številke naših naslednjih generacij računajo samo iz števila žensk v rodni dobi. Za novomeško občino smo zadnjo demografsko študijo izdelali leta 2015 (za obdobje 15 let; do leta 2030). Narejeni so bili trije možni scenariji: realističen, optimističen in pesimističen. Smo na sredi obdobja, ki ga je študija zajela, in je čas, da pogledamo, kje smo glede na izračunane scenarije pred osmimi leti. Lahko smo zadovoljni, ker imamo za okoli 1000 prebivalcev več (kar je okoli 3 % v relativnem deležu), kot ga je izkazoval optimistični demografski scenarij novomeške občine. Lani smo dobili tudi primerjalno potrditev, da smo (povprečno) najmlajša med slovenskimi mestnimi občinami in da imamo nadpovprečno rodnost. Kar sploh ni nepomemben podatek, če se zavemo dejstva (ki je bil glede na pomen kar nekoliko prezrt v javnosti), da se je v Sloveniji v letu 2022 rodilo za 8 % manj otrok kot leta 2021. Osem odstotkov. Zelo drastičen podatek in odgovorni na ravni države bi morali resno pristopiti k ukrepanju. Kaj je tisto, kar naredi okolje prijazno za ustvarjanje družine, za dobro počutje vseh? Možnih je veliko različnih ukrepov, pa vendar samo ukrepi še niso zadosti; morajo biti pravočasni. Prenova in gradnja novih enot vrtcev, prenova šol, urejanje pešpoti in kolesarskih povezav so prijetne občinske naloge. Kot navedeno, pa morajo biti pravi čas zastavljene in uresničene. Tega se na novomeški občini zavedamo. Ob intenzivni stanovanjski politiki že umeščamo in snujemo nove vrtce. Vse naštetu se pridružuje ukrepom, ki smo jih zastavili v preteklih letih in gradijo celovito zgodbo, ki dobiva potrditev v statističnih kazalcih, kot npr. pomoč mladim investitorjem ali popust pri ceni vrtca za starše, ki imajo kredit za reševanje stanovanjskega vprašanja.

Prihaja pomlad in z njo optimizem in lepota prebujanja narave. Lepoto običajno povezujemo z nežnejšim spolom in naj bodo prihajajoči tedni v znamenju lepote, ženskih in materinskih vrednot. Če bomo znali te spoštovati, bomo veliko naredili za vse nas in našo prihodnost.

Boštjan Pucelj

> Jure Marolt

BRANKA BUKOVEC, ČASTNA OBČANKA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2022

»NA KULTURNO RAZNOLIKOST NAŠEGA MESTA SMO LAHKO SAMO PONOSNI. TAKO DRUG DRUGEGA BOGATIMO!«

Branka Bukovec je sinonim za prostovoljno in humanitarno delo, saj mu je že pol stoletja zapisana z dušo in telesom. Častna občanka Mestne občine Novo mesto za leto 2022 na nek način posebej dobroto, jo utelešuje. Že zgodaj v življenju je prepoznala svoje življenjsko poslanstvo, ki pa se nikoli ne konča. Žal je tako, da se bodo vedno našli ljudje, ki bodo potrebni take ali drugačne pomoči. Na njihovo srečo jim v Novem mestu in mnogo širše vedno priskoči na pomoč tudi Branka Bukovec s svojo ekipo.

Robert Kokol - FOTO ASJA

Naziv častnega občana/častne občanke je namenjen le peščici izbranih. Človek mora res narediti veliko, da se z zlatimi črkami zapiše v nedokončano zgodbo svoje kraja. Kaj vam to pomeni?

Da sem bila v moji občini predlagana za ta izjemni naziv, je zame veliko priznanje in čast. Pri nominaciji ni sodelovalo le nekaj posameznikov, ampak številne organizacije, predvsem iz nevladnega sektorja, pa tudi veliko javnih zavodov in posameznikov, kar dokazuje, da smo občani zelo povezani na prostovoljski ravni. To niso naključni predlagatelji. Z vsemi že 30 let ali več sodelujem pri številnih projektih, tako doma kot v tujini. Občina je bila že pred 30 leti razglašena za mesto prostovoljcev in zelo sem ponosna na to, da sem bila soustvarjalca pogojev za to. Želim si, da bi kontinuiteta in podpora lokalne skupnosti ostali še naprej.

Vsekakor je prejem takšnega priznanja pred domačim občinstvom in med svojimi someščani velika stvar. Do njih imam tako še večjo odgovornost, predvsem pa sem hvaležna, da so me prepoznali med mnogo uspešnimi občani. Res je, da sem tukaj v različnih vlogah prisotna že 50 let, od dela v mladinski organizaciji dalje. Tudi prostovoljka sem že 50 let, to sem vedno bila ob svojem poklicnem delu, saj čutim odgovornost, da naredim nekaj več za dobrobit ljudi, za sočloveka. Prostovoljstvo ni prisotno le na humanitarnem področju, na katerem večinoma delujem. Tudi na drugih področjih je veliko priložnosti za to, na primer organizacija raznih dogodkov, organizacija in izvedba določenih projektov. Je pa res,

da so vedno v ozadju izključene skupine, ki so se iz različnih razlogov znašle v stiski in potrebujejo pomoč – pa naj gre za begunce iz Bosne in Hercegovine, ki so se znašli tu pred tridesetimi leti, in nekoliko kasneje tudi s Kosova ali pa še kasneje priseljenci, ki so prišli zaradi ekonomskih razlogov oziroma potreb našega gospodarstva. Prišli so Slovenci iz Venezuele, ki so v Novem mestu našli drugi dom, pred letom dni pa begunci iz Ukrajine. Moje delo je tako vedno povezano z ranljivimi skupinami, ki potrebujejo pomoč predvsem takrat, ko prihajajo iz drugih kulturnih in jezikovnih okolij in je največja ovira za integracijo jezik. Če jezik dokaj hitro osvojijo, se lahko hitreje vključijo v šole ali na trg dela.

V minulem letu ste postali tudi častna občanka občine Hercegnovi iz Črne gore. Le redko se primeri, da ta čislani naziv prejmejo ljudje iz drugih krajev, kaj šele držav...

To je pobratena občina Novega mesta že 51 let. Jaz sem z njimi v različnih vlogah in organizacijah povezana že 45 let, bolj intenzivno zadnjih 20 let, predvsem na humanitarnem in prostovoljskem področju. Prav partnerska organizacija – Mladinski center Hercegnovi, v katerem smo v teh 20 letih veliko naredili, – je občini predlagala, da me imenuje za častno občanko. Ni v navadi, da so nominirani ljudje iz drugih držav ali osebe, ki tam nimajo korenin. Ta odločitev je bila izjema in to je zame velika čast – pa ne samo zame, saj so v vseh projektih sodelovali številni

prostovoljci iz našega okolja, tako da je to priznanje za vse nas. V prvi vrsti pa je to priznanje Mestni občini Novo mesto, ker se tako najbolje kaže, da občine niso pobratene le na papirju ali na formalni ravni, ampak takšna dejanja potrjujejo resnična prijateljstva in spoštovanje do dela partnerjev. Zato verjamem, da je to v čast tudi novomeški občini.

Ali smo Novomeščani odprti za druge, tuje kulture? Sprejemamo to raznolikost in vse, kar poosebljajo?

Mislím, da smo še premalo odprti za druge kulture glede na to, kaj nam drugačna kultura ali ljudje iz drugih okolij prinašajo. Pozabljamo, da k nam niso prišli prosjačít. Če govorimo o priseljenčih v zadnjem desetletju, gre za obojestranske interese oziroma celo za večje potrebe z naše strani, predvsem po delovni sili. In ta potreba bo vedno večja. Migracije so potekale od nekdanj in bodo tudi v prihodnje, toda v vsakem obdobju se določene skupine večinskega prebivalstva ob priseljenčih počutijo ogrožene. Namesto tega bi se morali s tem sprijazniti in spoznati, da ljudje, ki prihajajo, niso breme za naše okolje, ampak so lahko prednost, bogastvo, dodana vrednost. Prepletanje vseh teh kultur ustvarja kulturno raznolikost našega mesta, na kar smo lahko samo ponosni. Tako drug drugega bogatimo.

V našem okolju priseljenci z minimalno plačo res težko preživijo, tudi cene najemnih stanovanj so zelo visoke, ker je več povpraševanja kot ponudbe. Glede potrebe po nujnih kadrih, ki jih potrebujemo za naše življenje in obstoj, mislim, da kriza na trgu dela šele prihaja. Mi pa si želimo, da se Novo mesto postavi kot nekakšen model uspešnega sodelovanja s priseljenčimi, da ceni to kulturno raznolikost. Ampak to je tek na dolge proge.

Tako kot sobivanje s tukajšnjo romsko skupnostjo, pri čemer prav tako pomagamo predvsem otrokom in mladostnikom pri socialni integraciji.

Pred tridesetimi leti ste imeli vodilno vlogo pri ustanovitvi Društva za razvojne prostovoljnega dela, ki je danes med drugim tudi regijsko stičišče nevladnih organizacij. Kako zadovoljni ste z njegovim delom?

Naše poslanstvo je ustvarjanje odprte in vključujoče družbe za vse, to pa pomeni spodbujanje solidarnosti, strpnosti, medkulturnega dialoga in podobno. Tako že

Branka Bukovec z otroki, ki obiskujejo DRPD-jev Dnevni center za otroke na Rozmanovi ulici v središču mesta. Še dva imajo v Brezju in na Jedinščici. M. M.

vrsto let pripravljamo številne akcije, da bi med večinskim prebivalstvom spodbudile občutek solidarnosti do naših (novih) someščanov, da bi ti prepoznali vrednost drugačnih kultur. To promoviramo z različnimi festivali in dogodki. Danes je društvo velika organizacija s številnimi dejavnostmi – prostovoljstvo in njegova promocija sta v vse vpeta, a to še zdaleč ni vse. Pretežno izvajamo socialne programe, razvijamo mladinsko delo, nudimo podporo nevladnim organizacijam, pri vsem tem pa sta zelo pomembna tudi medkulturni dialog in povezovanje različnih kultur.

V začetku devetdesetih ste bili v »prvih bojnih vrstah«, ko so v Novo mesto prišli begunci iz Bosne in Hercegovine. Danes je podobna zgodba z ljudmi iz Ukrajine. Kako vi doživljate ti dve zgodbi?

V bistvu gre za podobni situaciji, za podobne stiske ljudi takrat in danes. Če nepričakovano zapustiš svoj dom, ne da bi to načrtoval, ko izgubiš pravzaprav vse, ne le dom in prijatelje, ampak svojo celotno socialno mrežo, je to resnično težko. Večina ljudi iz Ukrajine v naši državi nima svojih bližnjih ali prijateljev, torej to ni bil razlog za njihov prihod. Oni so odšli v neznano in nekateri so šli tako daleč, dokler je bilo v avtomobilu dovolj bencina. Slovenija jim je bila všeč, ker je tako zelena, tako odprta in tako so prišli tudi v Novo mesto. Pri nas so nekateri ljudje odprtih rok in si želijo pomagati, vendar se ne želijo izpostavljati. V brezplačen najem so dali stanovanja tistim ukrajinskim družinam, ki so najbolj v stiski.

Večkrat poudarjate, da je nekaj materialna pomoč, ampak ti ljudje potrebujejo še mnogo več...

Najpomembnejše je, da imajo ljudje nekoga, ki mu lahko zaupajo in se mu lahko odprejo. Tu je ključnega pomena psihosocialna pomoč, ker gre za velike travme – nekateri so doživeli vojne grozote, izgubili najbližje, posledice pa bodo še dolgo prisotne. Ukrajinski begunci prihajajo posamično, neorganizirano, to je bistvena razlika od tistih pred tridesetimi leti. Takrat tudi ni bilo tako velikih jezikovnih ovir, ker smo vsi govorili jezik bivše skupne države. Veliko naših občanov je pred tem živelo nekje drugje v Jugoslaviji, tako da je bila socialna mreža bolj živa. Na srečo imamo v društvu zaposleno kulturno mediatorko ukrajinskega porekla, da lahko z njimi bolj neposredno komunicirajo, zaupajo ji in tako hitreje izvemmo, kakšne so njihove stiske in potrebe. V materialnem smislu pa je država bolj podprla begunce iz Ukrajine kot takrat tiste iz Bosne in Hercegovine.

Prednost nevladnih in prostovoljskih organizacij je, da se na stiske in na izredne razmere v družbi odzovemo hitreje kot vladne institucije. Mi, denimo, nismo čakali, da dobimo finančno podprt kakšen projekt – takoj smo prepoznali potrebo po pomoči, ta človeški element, in že naslednji dan začeli z učenjem slovenščine in s psihosocialno pomočjo, ki je tako zelo pomembna.

Ali ljudje cenimo in razumemo prostovoljstvo? Ga znamo udejanjati v našem vsakdanu?

V današnjih razmerah, ko je prostovoljstvo še kako pomembno in bi ga potrebovali še več, je formalne podpore premalo. Prostovoljstvo je bilo v več kot trideset letih naše samostojne države včasih v večjem razmahu. Zelo se je treba prizadevati, da bo prostovoljstvo pozitivna vrednota, da bo bolj cenjeno, kot je trenutno. Lahko rečem, da se pristojni na področju izobraževanja zelo trudijo, da bi mlade spodbudili k večjemu vključevanju v prostovoljstvo. Žal pa so razmere takšne, da to pogosto ni prioriteta in so pomembnejše druge aktivnosti. Ljudje so navajeni gledati predvsem nase ali na svojo družino. Tisti pa, ki imajo s prejetjem pomoči osebno izkušnjo, saj so bili sami kdaj v stiski, se za prostovoljstvo odločajo veliko pogosteje. Morda se odločijo za organizirano prostovoljstvo in pomagajo kontinuirano ali pa občasno priskočijo na pomoč ob izrednih razmerah.

V današnjem času je zato naziv častne občanke res zelo pomembno priznanje. Do zdaj so bile v ospredju nagrade za izjemne dosežke na področju gospodarstva, raziskovanja, izobraževanja in podobno, prostovoljstvo in humanitarno delo nista bila toliko izpostavljena. To je priznanje nevladnemu sektorju, priznanje prostovoljcem in nenazadnje meni osebno.

DRPD je pred dobrim letom med prvimi ponudil roko pomoči številnim ukrajinskim beguncem, ki so zatočišče pred vojno našli na Dolenjskem. Med njimi sta bila tudi Nataša in Saša s tremi otroki, ki so se letos razveselili rojstva Marka. Z njimi pa tudi Branka Bukovec in sodelavka Anzhela Vysotska (skrajno levo). M. M.

NAGRADE IN PRIZNANJA MESTNE OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 2022

Živeti in ustvarjati za svoje mesto, za naše Novo mesto, je skupno zaslužno petim posameznikom, pri čemer o njihovih dosežkih lahko pišemo samo v presežnikih. Desetletja vloženega truda in prostega časa za nesebično pomoč drugim, za zastopanje glasov ranljivih skupin ter za dvig novomeške kulture in prostovoljstva na najvišjo raven orisujejo življenjske zgodbe letošnjih prejemnikov nagrad in priznanj Mestne občine Novo mesto.

Branka Bukovec

ČASTNA OBČANKA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Branka Bukovec je svoje življenje posvetila drugim – s pomočjo in razvojem na izobraževalnem, kulturnem, socialnem in humanitarnem področju. V petih desetletjih delovanja in predanosti svojemu delu je dala izjemno veliko tako Novomeščanom kot tudi širši skupnosti ter številnim beguncem in priseljencem. Velja za vodilno strokovnjakinjo na področju razvijanja in promocije prostovoljnega in humanitarnega dela, kulturno-umetniškega povezovanja, oblikovanja skupin za samopomoč, pomoči beguncem v lokalnem, nacionalnem in tudi širšem balkanskem okolju. S spodbujanjem in udejanjanjem medkulturnega dialoga med pripadniki

manjšinskih skupnosti širše regije in lokalno skupnostjo je zgradila trdne temelje za uresničitev poslanstva o odprti in vključujoči družbi za vse.

Uresničena je tudi njena vizija o ustanovitvi Društva za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, ki je po treh desetletjih delovanja izjemno uspešno ter prepoznavno tako doma kot v tujini.

Izjemno pozornost vseskozi posveča sodelovanju s slovenskimi društvi na ozemlju nekdanje skupne države in zamejstvu, njene izkušnje in znanja pa tako lokalni kot širši skupnosti celoviteje pomagajo pri vključevanju priseljencev, ki danes predstavljajo pomemben del novomeške socialno-varstvene krajine in kulturne raznolikosti. Potomcem slovenskih korenin bodisi iz držav nekdanje Jugoslavije bodisi Venezuele idr. že desetletja odpira poti integracije v domovini njihovih prednikov, od šolanja do zaposlitve.

Branka Bukovec je z inovativnim povezovanjem socialnega varstva s humanitarno dejavnostjo, kulturo ter prostovoljstvom dosegla trajnostni napredek na tem področju, kar dokazujejo tudi številne nagrade in priznanja tako na državnih kot mednarodni ravni. Za humanitarno delo ji je Občina Hercegovina leta 2022 podelila naziv častne občanke. Program, ki ga je pomagala razviti in organizirati za žrtve vojne v Bosni in Hercegovini, je v stroki še danes prepoznan kot »novomeški model«. Neverjeten uspeh psihosocialnega programa, ki ga je razvila, je lahko dosegla s svojevrstnim pristopom, ki ji je lasten še danes – znala je prepoznati in povezati strokovnjake, organizacije in prostovoljce ter združiti njihova znanja, vire in zamisli. Poleg tega ves čas zelo uspešno prenaša prostovoljske prakse na območje nekdanje skupne države, kar je izjemno pomemben razvojni prispevek Slovenije k socialni rekonstrukciji tega območja.

Zelo velik je tudi njen prispevek k promociji širšega dolenjskega kulturno-umetniškega prostora, saj je številnim domačim kulturnim društvom in posameznikom pomagala pri predstavitvi njihove dejavnosti na širšem balkanskem prostoru in pri rojakih v Italiji. Še danes skrbi za medkulturne izmenjave in povezovanje priznanih ustvarjalcev iz tujine z domačimi ustvarjalci, skupinami in društvi.

Branka Bukovec je s predanostjo prostovoljnemu delu, skrbi za sočloveka, še posebej mladih in starejših, ponesla ime Novega mesta onkraj lokalnih in državnih meja. In to na najbolj plemenit način.

Elizabeta Vardijan

NAGRAMA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Elizabeta Vardijan je že 22 let aktivna članica Univerze za starejše pri Razvojnem izobraževalnem centru Novo mesto in svoje delo opravlja kot prostovoljka.

Je članica programskega odbora Univerze za starejše, katerega člani skrbijo za vseživljenjsko učenje, za kakovostno preživljanje časa v tretjem življenjskem obdobju in socialno vključenost starejših odraslih v našem lokalnem okolju. Omogočajo tudi delovanje v okoliških občinah in s tem uresničujejo načelo, da je treba učenje približati čim bližje domu.

Elizabeta Vardijan je bila v okviru študijskega krožka Hoja po mavrici v uredniškem odboru zbornika in zanj pripravila tudi prispevka Od tod do nebes, z nasmehom do ušes in Knjiga. 14 let je animatorka programa Potepanja po ..., 16 let je animatorka bralnega krožka Beremo z Manco Košir oziroma Beremo skupaj. Povezuje se z društvi upokojencev iz sosednjih občin in že od leta 2013 najmanj enkrat tedensko za lokalne in nacionalne medije pripravlja prispevke o delovanju Univerze za starejše za medije. Z njimi obvešča in vabi starejše, da svoja leta obogatijo z novimi znanji in druženjem. Tako je starost lepša.

Leta 2018 ji je Ministrstvo za izobraževanje in šport podelilo tudi uradni in častni naziv »ambasador učenja«.

Ana Bilbija

NAGRAMA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Ana Bilbija deluje v Društvu upokojencev Novo mesto, Društvu za zdravje srca in ožilja, v Pokrajinski zvezi društev upokojencev Dolenjske in Bele krajine ter v Zvezi društev upokojencev Slovenije.

Društvo upokojencev Novo mesto je vodila od 2003 do 2011, zbor članov društva pa ji je leta 2011 podelil naziv častne predsednice. Že vrsto let vodi pravno posvetovalnico društva in nudi pomoč starejšim, ki se znajdejo v primežu pravnih težav.

S svojim delom si prizadeva za izboljšanje socialnega položaja upokojencev in je pobudnica ter soavtorica pri pripravah predlogov sprememb zakonodaje s področja pokojninske in zdravstvene zakonodaje, pri vlaganju zakonodajnih predlogov in pripravi memoranduma 2019.

Aktivno je sodelovala in si prizadevala za ustanovitev neodvisnega demografskega sklada, ki bi pomagal zagotavljati dolgoročno stabilnost pokojninskega sistema in s tem pokojnine prihodnjim generacijam.

Delo Ane Bilbija se pomembno odraža v skrbi ne le za starejše in upokojence, pač pa je aktivna tudi v svetih zavodov, sodeluje v lokalni samoupravi in je aktivna v širši družbeni skupnosti.

Bojan Bencik

NAGRADA MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Bojan Bencik, dolgoletni vodja izpostave Javnega sklada za kulturne dejavnosti v Novem mestu, se je po upokojitvi posvetil razvoju glasbeno-gledališke produkcije v Novem mestu. Svoje sposobnosti ter znanje je poklonil novomeškima produkcijskima hišama, najprej Zavodu Friderika Barage in nato Zavodu Novo mesto v okviru nastajajoče lastne produkcije Kulturnega centra Janeza Trdine. Pod njegovim vodenjem so nastale opere *Pod svobodnim soncem* (2015), *Deseti brat* (2017) in *Julija* (2020) ter opereta *Netopir* (2022).

Kot izvršni producent je z veliko mero poznavanja posameznika in njegovih potreb uspešno usklajeval delo in sodelovanje z domačimi in gostujočimi umetniki ter številnimi drugimi sodelujočimi v zahtevnih umetniških projektih, hkrati pa je izkazal veliko mero modrosti pri predajanju izkušeni novim akterjem na področju glasbeno-gledališke produkcije in s tem poskrbel za njen nadaljnji razvoj.

S produkcijsko dejavnostjo Bojana Bencika je Novo mesto pridobilo status mesta z glasbenim gledališčem, ki navdušuje ljubiteljsko občinstvo in odmeva tudi v širši strokovni javnosti.

Janez Gorjan

GRB MESTNE OBČINE NOVO MESTO

Gasilska pot Janeza Gornika se je začela leta 1971 v Krki, tovarni zdravil. Kot inženir varstva pred požarom se je zaposlil v Poklicni gasilski enoti Novo mesto in od leta 1996 do 2010 opravljal delo namestnika direktorja oziroma strokovnega vodje – poveljnika.

V prostovoljnem gasilstvu je opravljal naloge poveljnika Gasilske zveze Novo mesto, od l. 1993 do 2013 pa je bil poveljnik dolenjske regije, član poveljstva Gasilske zveze Slovenije in član upravnega odbora Gasilske zveze Slovenije.

Za svoje 52-letno uspešno in aktivno delovanje v gasilstvu je Janez Gornik prejel mnoge nazive (višji gasilski častnik, visoki gasilski častnik, čin visoki gasilski častnik II. stopnje) ter nagrade (občinska priznanja, gasilske plamenice, odlikovanje za posebne zasluge, zlati znak Civilne zaščite Republike Slovenije, visoko gasilsko priznanje kipec gasilca).

> Monika Gabrič Simon, Mestna občina Novo mesto

NOVOMEŠKI MLADI UPI

Na občini s štipendijami za izjemne uspehe, ki smo jih začeli podeljevati leta 2016, aktivno podpiramo mlade Novomeščane. Ti imajo s tovrstnim štipendiranjem priložnost, da razvijajo svoje posebne talente in predstavljajo naložbo v prihodnost Novega mesta. Skupno smo do sedaj podelili 15 štipendij, letos pa se nadobudnim predhodnikom pridružujeta dijakinji Franja Horvat in Tija Žura, enkratno denarno pomoč za izobraževanje v tujini pa je prejela Karmen Ponikvar.

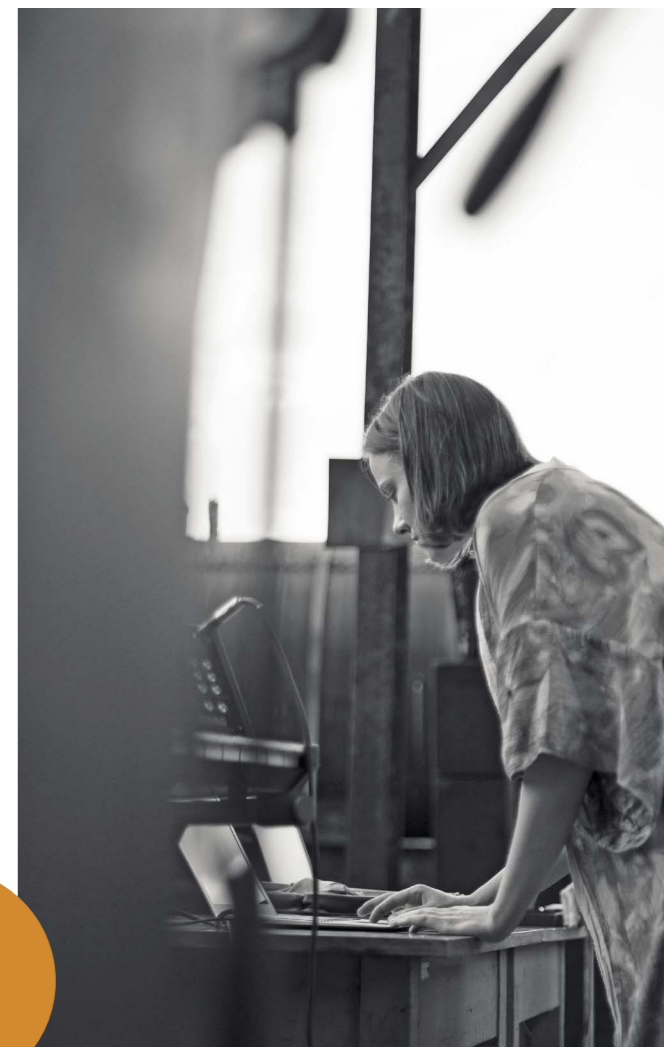
Štipendistka Franja Horvat je dijakinja 2. letnika zdravstvene nege na Šolskem centru Novo mesto in se poleg šole predvsem posveča treningom košarke v Ženskem košarkarskem klubu Krka, v katerem nastopa za kadetsko in člansko ekipo. Med sezono se udeležuje tako državne lige kot tudi mednarodne extra lige in mednarodnih turnirjev, pri čemer z ekipo vedno posegajo po najvišjih mestih. Med svojimi dosežki izpostavlja uvrstitev v slovensko žensko košarkarsko reprezentanco do 16 let.

Tija Žura je dijakinja 2. letnika splošne gimnazije Novo mesto in se ukvarja s plesom hip hop. S plesno skupino se udeležuje tekmovanj na državnem, evropskem in svetovnem nivoju, na katerih se uvrščajo na najvišja mesta. Poleg tega je tudi navdušena kitaristka in z veseljem popestri kulturne dogodke.

Štipendistki Franja Horvat in Tija Žura na predstavitvi na seji občinskega sveta. Peter Žunič Fabjančič

Karmen Ponikvar, umetnica in raziskovalka na področju elektroakustične glasbe, je prejemnica denarne pomoči za izobraževanje v tujini v enkratnem znesku in je vpisana na dodiplomski študijski program sonologije na Kraljevem konservatoriju v Haagu. Njena praksa vključuje snemanje in komponiranje ter nastopanje z uporabo analogne elektronike ter računalniške obdelave. Aktivno deluje in nastopa pod okriljem dua Lip Rouge, pri različnih založbah pa je izdala že nekaj samostojnih del. Po končanem študiju v tujini in vrnitvi v Novo mesto želi uporabiti pridobljeno znanje na domačih tleh in po svojih najboljših močeh prispevati k skupnosti.

Karmen Ponikvar, prejemnica enkratne denarne pomoči. Gaja Naja Rojec

Mladim Novomeščanom, ki na svojih področjih dosegajo izjemne dosežke, nudimo denarno podporo v višini 200 evrov na mesec za šolanje v Sloveniji, 300 evrov na mesec za izobraževanje v tujini, višina enkratne denarne pomoči za študij v tujini pa znaša 500 evrov.

DEJAVNOSTI TURIZMA V ZIMSKEM ČASU

Za zunanjega opazovalca je pogled na turizem v zimskih mesecih morda precej nezanimiv. Za zaposlene v njem pa je to čas za pregled dela, snujejo se nove ideje in načrtovanja.

Miki Pavlin

MESTO MED ADVENTOM IN FESTIVALOM CVIČKA

Novomeški turizem počasi širi svoje delovanje in ponudbo. Začelo se je na lokalni ravni, sledijo ji regijsko povezovanje ter povezovanja s krovno Slovensko turistično organizacijo. Slediti ciljem strategije slovenskega turizma pomeni razvijati svojo prihodnost z večjo dodano vrednostjo doživetij, predvsem za lokalno prebivalstvo in tudi za tuje obiskovalce. Trajnostna usmeritev obsega vsa področja turistične panoge in skrbno načrtovanje pomeni dobre vezi z vsemi deležniki v turizmu. Verjamemo, da se lahko le na takšen način tudi dolenjska metropola razvija kot zelena, varna, zdrava in zanimiva destinacija.

Področje prireditvenega turizma Zavoda Novo mesto je v decembru pripravilo vsebinsko bogat advent. Odlično obiskane glasbene prireditve smo dopolnili s tematskimi večeri. Društvo Trškogorsko srce nam je bogatilo večere s šegami in navadami ob adventnih praznikih nekoč. Organizirali smo delavnice, za otroke, lokalno skupnost in zunanje obiskovalce pa sprehode po mestu. Januarja smo v oddaji Dobro jutro na RTV SLO 1 v živo predstavili Novo mesto.

Verjamemo, da lahko dobre prakse v turizmu preverimo le na terenu, zato smo za lokalne vodnike Dolenjske organizirali ekskurzijo interpretiranega vodenja po Zagrebu z likom Marije Terezije. Kot člani združenja Aktivna Slovenija (Slovenia Outdoor) smo organizirali predavanje njegovega direktorja Mateja Kandareta, ki je predstavil vsebinske in promocijske

ugodnosti članstva tako za destinacijo kot za namestitvene ponudnike.

Novomeščani smo ponosni na svoj Dolenjski muzej, s katerim smo za kulturni praznik pripravili tematsko vodenje Po Lamutovih sledih.

Ob svetovnem dnevu turizma so nas turistični vodniki popejljali po naši kulturni dediščini: Grajske zgodbe gradu Otočec, Pomembne osebnosti Novega mesta in Pozabljena polovica Novega mesta.

SKUPNA PROMOCIJA

Med 15. in 18. februarjem 2023 je v Ljubljani potekal 33. sejem Alpe-Adria. Na skupnem promocijskem prostoru smo se predstavili z RC Novo mesto, Občinama Dolenjske Toplice in Šmarješke Toplice, Kompasom Novo mesto in Berryshko. Animacijske vsebine so dopolnili Jožica Verček (Trškogorsko srce), Matjaž Kuzma (Green Adventure), Jože Ravbar (Apartmaji Ravbar), DNŠ (Cvičkarija in Festival cvička), Roman Košale (Čebelarstvo Košale) in Tanja Vesel (Vesela doživetja).

V obdobju pred novo turistično sezono se vključujemo v programske vsebine Festivala cvička (26.–28. maj 2023) in prvega Krka Outdoor festivala (1.–9. julij 2023) ter v nacionalna združenja: Združenje zgodovinskih mest Slovenije, Slovenia Outdoor, konzorcij Slovenia Green in izobraževanja na področju dogodkov, skladnih s konceptom brez odpadkov.

Visit Dolenjska

ZELENI PONUDNIKI IN PRVA RESTAVRACIJA V NOVEM MESTU S KONCEPTOM BREZ ODPADKOV

Destinacija Novo mesto se pridružuje krovnemu certifikatu za trajnostni razvoj Slovenia Green Bronze. Prav tako se vključuje v Zeleno shemo slovenskega turizma z namestitvenimi certificiranimi ponudniki (Matjaževa domačija, Turistična kmetija Šeruga) in turističnimi agencijami (Kompas Novo mesto, Green Adventure Slovenia).

Agencija Green Adventure je leta 2020 prejela nagrado za najboljšo turistično idejo, leta 2021 za najboljši turistični produkt, 2022 Big See Tourism Design Award Winner, Travelife Partner ter Unique Experiences. Z nagrajenim produktom Fish & Fly Trio pa je pridobila še znak Slovenia Green. Odličnost jo umešča v sam vrh slovenskih turističnih agencij, ki si prizadevajo za zelene ukrepe in razvoj na področju turizma.

Turizmu brez odpadkov in zmanjševanju količin odpadkov sta se pridružili tudi restavraciji Blatnikov hram s Dvora pri Žužemberku in Gostilna Mrak s Sel pri Ratežu. Turizem Novo mesto se približuje konceptu brez odpadkov tudi pri oblikovanju prireditvenega turizma.

NOVOMEŠKA POMLAD V TURIZMU

Premikanje turističnih storitev je skrbno načrtovano delo. Dostopnost, trajnost, informiranost in pravična udeležba za vse vplivajo na kakovost destinacije in povečujejo konkurenčnost. Odvisna je od fleksibilnosti zaposlenih v turizmu in slehernega posameznika, ki aktivno sodeluje v naši »novomeški turistični pomladi«. Da bi svojo vlogo lažje umestili, enkrat na mesec pripravljamo tematska srečanja. Zanimiva tema se obeta v torek, 21. marca 2023, ob 17. uri v Turistično informacijskem centru Novo mesto, ko bo tekla beseda o spominkarstvu, brandiranju in pomenu blagovne znamke v turizmu. Prijazno vabljeni.

Spremljajte nas na Facebook strani Visit Novo mesto, za prejetje novic pa nam lahko pišete na tic@novomesto.si ali nas obiščete v pisarni TIC-a na Glavnem trgu.

NEO MESTO organizator ZAVOD NOVO MESTO partnerji Društvo Trškogorsko srce, Turistična kmetija Šeruga, Cvičkarija, POP UP WINE FESTIVAL

26. 27. 28. maj Novo mesto

Cvička FESTIVAL

51. TEDEN CVIČKA
CVIČKARIJA
POP-UP WINE FESTIVAL
spremljevalni program

PRISPEVKI SVETNIŠKIH SKUPIN

SPOŠTOVANJE ENAKOSTI KOT DRUŽBENA NORMA

Enakost med spoloma je lahko precej hitro filozofska tema, čeprav bi morala biti družbeni konsenz. V svoji drugačnosti se dopolnjujemo in verjetno lahko trdimo, da eni brez drugih ne moremo. Zato je pretirano posvečanje enemu spolu lahko pravzaprav zavajajoče – pogovarjati bi se morali o tem, da imamo kljub svojim različnim vlogam v družbi vsi pravico do spoštovanja, dostojanstva, enakih priložnosti in svobodnega življenja. Po načelu živi in pusti živeti.

Ženske kot družbena skupina, ki zgodovinsko dokazano niso bile enakopravno obravnavane, morajo prav zaradi te izkušnje stremeti k enakopravni obravnavi. Pa ne zaradi sebe, temveč zato, ker je tako prav in ker si ne želimo, da se tehtnica kdaj preveč prevesi na žensko stran, saj vemo, da to pa prav tako ne bi bilo prav. Vendar dogovor, kaj je ravno pravo ravnovesje, še vedno ni sklenjen. Razprave o tej temi so večne, vsaj zdi se tako.

Statistika je na tem področju zgovorna – žensk je manj na vodstvenih položajih in v politiki, praviloma so za isto delo plačane manj, priložnosti za karierno napredovanje so redkejše. Medtem ko je pohvalen napor za spodbujanje odpiranja prostora za predstavnice ženskega spola, se je pri tem tudi potrebno zavedati, da se najdemo na polju pravice do osebne odločitve. Zato bi bilo pametneje enakost zagotavljati na način, da se več spoštovanja in dostojanstva izkaže tako tistim posameznicam, ki se odločijo bodisi zgolj za kariero bodisi zgolj za materinstvo, ter tudi tistim, ki so dovolj pogumne in se lotijo obojega. Predvsem pa bi bilo bolje, da obsojanja osebnih izbir ne bi poznali.

V Listi Gregorja Macedonija si tako vsak po svojih močeh prizadevamo in poskušamo vplivati vsaj na enakopravnejšo prihodnost. Vsak in sicer z vzgajanjem svojih otrok s spoštovanjem enakosti, zgledom in sodelovanjem v družbenih razpravah o priložnostih, ki naj bodo v našem okolju na voljo za vse, ki si jih želijo izkoristiti. S spodbujanjem vseh tistih, ki spodbudo potrebujejo in so nato

zaradi svojega truda in dela uspešnejši in zadovoljnejši. Srčno si želimo, da bo kriterij za oceno uspeha v družbi to, koliko si dober človek ter koliko s svojim delovanjem pripomore k razvoju družbe, in ne spol, družinsko poreklo ali življenjske okoliščine.

Sara Tomšič,

svetniška skupina Lista Gregorja Macedonija

ZARADI ŽENSK SE SVET NE USTAVI

V Državnem zboru Republike Slovenije se velikokrat pohvalim, da prihajam iz najuspešnejše občine v Sloveniji, ki jo seveda vodi najboljši župan.

Novomeščani še nismo imeli županje, imamo pa podžupanjo in na občinski upravi ter v naših zavodih, v vrtcih in šolah ter marsikje drugje veliko uspešnih žensk. To so direktorice, ravnateljice, vodje oddelkov in služb, ki so gonilna sila in podpora uspešnim projektom. Ne smemo pa pozabiti na vse tiste ženske, ki na svojih delovnih mestih v naši občini skrbijo, da naš vsakdanjik teče nemoteno. Če jih ne bi bilo tam, kjer jih vsak dan srečujemo in se nam zdijo samoumevne, bi opazili, da našega otroka zjutraj v vrtcu nima kdo objeti, da bi ostali brez hrane, medicinske oskrbe in brez odgovora na telefonu. Svet bi se ustavil. Da, zaradi žensk se svet ne ustavi. Zaradi njih smo siti, zadovoljni, priskrbljeni, srečni in včasih tudi razočarani.

Marec je mesec žensk, saj ga zaznamujeta materinski dan in dan žena. Bodimo vsak dan hvaležni drug za drugega, ker se dopolnjujemo in potrebujemo. A dragi gospodje, ženske vam bomo hvaležne, posebno v marcu, za kakšno rožico, objem ali drugo majhno pozornost, saj je svet takoj lepši ob eni sami besedi hvala.

Dr. Vida Čadonič Špelič,

svetniška skupina NSi

BODI ŽENSKA

Mesec marec ni samo mesec, v katerem ljudje praznujejo svoje osebne praznike. Marec je mesec, ko praznujemo ženske, praznujemo mednarodni dan žensk in materinski dan. Nekoč ni bilo samoumevno, da je ženska enakopravna ter enakovredna moškemu v družbi. Skozi zgodovino smo bili priča moški dominanci, patriarhalni ureditvi ter potiskanju žensk v ozadje. Sicer se je položaj žensk v preteklosti spreminjal, vendar pa je bila ženska za dosego cilja prisiljena v to, da si upa več ter stopi korak dlje. Današnja ženska hodi v službo, si ustvarja kariero, ima družino, dom, otroke, skrbi za gospodinjstvo. Mogoče ima čas za druženje s prijatelji, ob vsem tem pa je vedno nasmejana in prijazna. Večino časa ji to vse uspeva. Pa vendar. Dovolimo si biti to, kar smo! Dovolimo si užiti življenje! Borimo se za pravice, ki nam niso dane, bile so priborjene! Ženske smo vedno bile in smo borke in ne smemo si dovoliti, da zaspimo na že doseženem, da se sprijaznimo z utečenim stanjem. Naš glas mora biti prodornejši, naše besede slišane in upoštevane.

Da se še dotaknem lokalne politike. V prejšnjem mandatu je bilo v občinskem svetu MONM zgolj 13 žensk. V tem mandatu nas je skoraj za polovico manj. Samo 8 in zgolj ena stranka od enajstih, ki so prišle v občinski svet, je dovolila, da je na prvem mestu, tj. kot nosilka liste, zapisana ženska. Torej, dolenska regija in z njo MONM spada v tiste okraje, ki imajo še vedno bolj tradicionalne vrednote glede enakosti spolov. Proračun MONM pove, da se iz leta v leto zmanjšujejo sredstva za izobraževanje, socialno in vsem transferjem, ki so pomembni za nas, ženske in tudi za vse občane. Na prihodnjih lokalnih volitvah se mora trend obrniti in pokazati, da smo moderna, progresivna ter vključujoča družba.

S prihodom žensk v politiko smo soočeni z drugačnostjo in raznolikostjo, ki je do sedaj nismo bili vajeni, obenem pa lahko zasledimo pozitivne premike na političnih, kulturnih, gospodarskih ter ostalih področjih, ki skrbijo za kvaliteto bivanja, udejstvovanja ter medsebojno spoštovanje. Prvič v zgodovini smo dosegli mejnik, ko Državni zbor vodijo tri ženske in imamo predsednico države.

Za vse nas je pomembno sporočilo, ki ga tudi raziskave podpirajo, da ženske v politiki opazno prispevajo k večji solidarnosti in vzajemnosti. To so ženske, ki so odlične vzornice in mnenjske voditeljice. Potrebujejo našo podporo in spodbudo.

Drage dame, dovolimo si praznovanje v marcu, kot si ga tudi zaslužimo. Pa naj bo to 8. ali 25. marec ali vsak dan v letu. In ne pozabimo, pravice niso nedotakljive, za njih se je treba boriti vsak dan.

Ker ženske to želimo, zmoremo in znamo!

Helena Brulc,

svetniška skupina SD

BITI ŽENSKA JE VEČ KOT IZZIV V DANAŠNJEM SVETU

»Ženske so resnične arhitektke družbe.«
– Cher

Ženske so izredno velik in zelo pomemben del družbe. V modernem svetu je na njih pogost pritisk biti kos vsemu kjerkoli in kadarkoli, moderna ženska pa naj bo lepa, zaželena, izobražena, ambiciozna, zna skrbeti zase, ob tem pa naj še igra vlogo matere, učiteljice, zdravnice, športnice, čistilke, kuharice in znanstvenice.

Od samih začetkov človeštva je bila družba patriarhalna. Moški so skrbeli za družino, postavljali pravila v družbi in v njej ženskam dodelili položaj. Že v preteklosti so se mnoge ženske borile za enakopravnost. Poskrbele so, da se je položaj ženskega spola začel drastično spreminjati. Dekleta so začela obiskovati fakultete, postale so športnice, zvezdnice, modne ustvarjalke, priborile so si tudi mesta v parlamentu in politiki, pridobile so pravico do splava in volilno pravico, zvišalo pa se je tudi število žensk, zaposlenih v medicini, raziskovalnih in znanstvenih področjih. Eden izmed najpomembnejših napredkov je zagotovo dostopnost šolanja za ženske, najprej na osnovni ravni, postopoma pa tudi na višji, fakultetni ravni. Ženskam so se odprle nove poti, z diplomami in magisteriji so bile končno na ravni moških, občasno tudi višje. Kljub velikim spremembam in številnim doseženim uspehom pa se še danes spopadajo z dilemo nižjih plač. Vse prevečkrat so ženske za opravljanje enake službe, z enako stopnjo izobrazbe ali pa celo višjo še dandanes manj plačane kakor moški in še vedno zaslužijo manj kot nasprotni

spol. Poleg problema nižjih plač so, po raziskavah sodeč, med najbolj socialno ogroženimi v naši družbi ženske – upokojene starejše ženske in pa matere samohranilke oziroma matere, ki same skrbijo za svoje otroke; za slednje je problematično tudi neurejeno področje preživnin, zaradi česar morajo najpogosteje matere kar same kakor vedo in znajo reševati problem neplačanih preživnin. Čedalje večji problem v naši družbi je tudi nasilje nad ženskami v družini, saj že skoraj redno beremo in slišimo o primerih le-tega v medijih. Ob tem je treba poudariti, da je najpomembnejša preventiva, zato je treba že zgodaj začeti z ustreznim osveščanjem naših otrok.

Kljub vsemu pa vendarle z vsakim dnem dosegamo nove cilje, rušimo stereotipe in spreminjamo mišljenja. Položaj žensk danes je nedvomno boljši, kakor je bil v preteklosti, a prostora za spremembe je še veliko. Dokler bomo vztrajno delali na tem področju in se zavzemali za popolno enakopravnost, jo bomo nekoč tudi dosegli. Ob tem pa je treba ženske spodbujati in jih opomniti, da njihova dejanja ne ostajajo neopažena in da so vse občudovanja vredne, pogumne in močne.

Eva Filej Rudman,

svetniška skupina SDS

V SOŽITJU PO ŽE UTRJENIH IN TUDI NOVIH POTEH

Življenje je nepredvidljivo, a to ni izgovor za to, da bi obtičali na mestu in se smilili sami sebi ter tarnali nad nečim, na kar nimamo vpliva. V mislih imam na primer vremenske razmere, prometno gnečo, zasedena parkirišča ...

Vedno deluje teorija izbire; vsak se sam odloči, kaj bo iskal in našel v dnevu, dogodku, sočloveku ... In vsak se sam odloči, kako aktivno želi soustvarjati vizijo okolja, v katerem živi.

Če/ko se odločiš za aktiven vstop v politiko, postanejo dogodki, povezani z njo, pomemben del zasebnega in poslovnega življenja.

Marsikdaj rezultata svojega dela ne vidiš takoj ali pa cilja sploh ne dosežeš. Volitve so kot pomembna politična aktivnost vedno edinstvene, neponovljive, skratka, nekaj posebnega. Tudi na zadnjih lokalnih volitvah je bilo tako.

V stranki SLS smo veseli, da se je trud poplačal, saj sva prišla Jiri Volt in Matjaž Pavlin na drugo in tretje mesto po številu preferenčnih glasov. Hvala vsem za izkazano podporo.

To sprejemamo kot veliko odgovornost do našega Novega mesta in podeželja, skratka, do vseh Novomeščank in Novomeščanov.

S svojim sloganom Skupaj lahko sejemo mislimo prav na vse: moške in ženske, mlade in starejše, zaposlene in nezaposlene ... Zavedamo se, da je v sodelovanju moč in prihodnost Novega mesta, Slovenije in sveta.

Veselimo se dela z vsemi in ponosni smo na vse, kar so do sedaj ustvarili moški in ženske. Ženske ste oziroma so pomembne in enakopravne ne le v mesecu marcu, ko vam oziroma jim namenimo dva praznika, ampak ves čas. S svojo energijo, značilnostmi ter lastnostmi bogatite naš bivanjski prostor tako z družbene kot tudi športne, kulturne, poslovne in osebne ter družinske perspektive.

Podajmo si roke in v sožitju stopajmo naprej v dobro vseh nas. Če nas želite o čem obvestiti, kaj vprašati, dati pobudo ali zgolj poklepetati z nami, nam pišite na e-naslov nmentis@gmail.com in info@autentic.si

Jiri Volt in Matjaž Pavlin,

svetniška skupina SLS

SVÉTNICE ALI SVETNÍCE

Marec je »mesec žensk«, saj v njem praznujemo dva praznika, tako dan žena kot materinski dan. Zato je prav, da je ta kratek zapis o ženskah. Tokrat o ženskah v politiki.

Prvič v zgodovini slovenski državni zbor vodijo tri ženske, v parlamentu sedi 40 % poslank, v novi vladi je 7 ministric, imamo prvo predsednico države. In tudi v občinskem svetu Novo mesto nas sedi tretjina. Našteto nedvomno pomeni prelom z dolgo tradicijo razumevanja politike kot moške domene.

Raziskave kažejo, da investiranje v aktivacijo žensk v politiki pomembno prispeva tudi na to, kakšne politike se oblikujejo, pravi dr. Jana Javornik, raziskovalka delovnih razmerij in

javnih politik na Univerzi v Leedsu in predstavnica Ženskega lobija Slovenije. »Ne samo, da znajo ženske delati občutno bolj solidarno in torej prehajajo strankarske linije, so tudi bistveno bolj odzivne za svoje volivke in volivce, zlasti so zelo odgovorne za ohranjanje miru in predvsem spodbujajo ter dajejo prednost področjem, kot so zdravstvo, izobraževanje in drugi razvojni dejavniki. In iz preteklosti se lahko naučimo, da se sklepajo izredno močne koalicije, ko se začnejo povezovati ženske.«

Tudi sama sem ženska, ki se je vključila v lokalno politiko. Predvsem in samo zaradi ideje in vere, da lahko nekaj spremenim na boljše v svojem lokalnem okolju. Čeprav praktično nimam prostega časa. Med tednom služba v Ljubljani, delovnik, ki skoraj nikoli ni samo 8 ur, vožnja v obe smeri, ki postaja zaradi gneče na cestah čedalje daljša, doma otrok s posebnimi potrebami, ki potrebuje več angažiranosti staršev, kuža, ki vsak dan čaka na svoj sprehod, gospodinjska opravila in še bi lahko naštevala. Druženje s prijatelji, rekreacija in hobiji so rezervirani samo za konec tedna, če ti ostane še kaj energije. Pa na partnerja tudi ne smem pozabiti. Tudi on me mora videti kot žensko, ne samo kot mamo in najboljšo prijateljico. Ampak sem vseeno našla čas tudi za politiko. Vsaj dva sestanka s svojo ekipo na teden, ki nikoli ne trajata samo 1 uro, obiski terena in srečevanja z ljudmi, priprava na seje in odbore. Res ne vzame malo časa. Hčerka mi reče: »Mami, pa kako ti vse to zmoreš, ti nisi samo svētnica. Ti si svetnica!«

Verjamem, da bomo ženske v občinskem svetu združile svojo žensko energijo za dobro vseh občanov. Verjamem, da delimo podobne izkušnje z usklajevanjem poslovnega, družinskega in političnega življenja in z dobrim razlogom sedimo v občinskih klopih. In moramo biti ponosne na to, da zmoremo. Ne samo v marcu, ampak vse leto.

Zapis odraža stališče avtorice.

Urška Kovačič,

svetniška skupina Gibanje Svoboda

ČE SMO RES ENAKOPRAVNI, ZAKAJ LE MOŠKA OBELEŽJA?

Mednarodni dan žensk je dan, ko praznujemo ekonomsko, politično

in socialno enakopravnost žensk. Dolgoletni boji so prispevali k uzakonitvi enakih pravic, še vedno pa ni enake obravnave pri uveljavljanju teh pravic in vzpostavitvi enakih možnosti. Ob zavedanju, da se neenakost med ljudmi le še poglablja, je odprtega še veliko prostora za nadaljnji boj, ki bo usmerjen v vzpostavljanje pravičnejših ekonomskih, političnih in družbenih sistemov za vse. Ob tem velja opozoriti, da je zavzemanje za ohranjanje, izvajanje in širitev pravic pomembno nadaljevati na področjih, na katerih so neenakosti še najbolj očitne. V Solidarnosti se zavzemamo za vidnejši napredek na področju enakosti spolov ter se pridružujemo opozorilom o pomenu večje vključenosti žensk na vsa področja družbenega življenja. Na lokalni ravni zato vseskozi podpiramo vključujoče politike za vse občanke in občane, ki se lahko zaradi svojih osebnih okoliščin žrtve izključevanja in diskriminacije. Pri tem že vseskozi podpiramo pobude, projekte in iniciative, ki lahko prispevajo k enakim možnostim, in ena izmed takih pobud je tudi projekt Pozabljena polovica Novega mesta (PPNM). Projekt podpiramo že od samega začetka in s petimi pobudami na občinskem svetu MONM smo opozorili, da je treba tudi pri urejanju prostora uresničevati politiko enakopravnosti spolov, »nevidno polovico« narediti vidno, denimo s poimenovanjem ulic po ženskah, javno plastiko itd. Nevidnost žensk v javnem prostoru je tema, ki zadeva tudi druga mesta, saj zgodovina pravi o strukturnih ovirah, ki so ženskam onemogočale oz. oteževale enakopravno vključevanje na področja s političnim, ekonomskim in družbenim vplivom. Zgodovina izključevanja je pustila sledi na vseh področjih, povezanih z javnim življenjem, morda najbolj vidna pa je prav izključenost iz javnega prostora. Pri poimenovanju javnih institucij, ulic, trgov ipd. ter obeležij po ženskah smo priča velikemu nesorazmerju v primerjavi z moškimi poimenovanji.

Naša zaveza je, da bomo še naprej podpirali prizadevanja PPNM, in sicer da se mestne ulice in spomeniki poimenujejo tudi po pomembnih ženskah, ki so krojile zgodovino naše občine. Novo mesto ima poleg šestih ulic, poimenovanih po ženskah (štiri nove ulice, poimenovane po ženskah »pozabljene polovice«, smo dobili leta 2021), od vseh javnih obeležij le eno »žensko obeležje«, tj. doprni kip Zore Rupena – Katje, in neoznačeno sprehajališče Julije Primic. Po ženski ni poimenovana prav nobena javna institucija. Zato je bila zadnja pobuda v preteklem mandatu poziv MONM, da odpre javno razpravo pri

odločanju o tem, katerim osebam naše preteklosti bi se poklonili s kipi na še štirih praznih podstavkih pred mestno hišo. Podpiramo idejo, da bi to morala biti vključujoča odločitev celotne skupnosti v sodelovanju s strokovno javnostjo in da se opravi skupen razmislek, da se vsaj dve mesti namenita ženskam novomeške zgodovine. Ob tem velja razmisliti, da se eno mesto nameni ravno pisateljici Ilki Vašte, ki z enajstimi romani, od katerih se trije dogajajo v Novem mestu, velja za eno izmed najplodovitejših slovenskih avtoric.

odločanju o tem, katerim osebam naše preteklosti bi se poklonili s kipi na še štirih praznih podstavkih pred mestno hišo. Podpiramo idejo, da bi to morala biti vključujoča odločitev celotne skupnosti v sodelovanju s strokovno javnostjo in da se opravi skupen razmislek, da se vsaj dve mesti namenita ženskam novomeške zgodovine. Ob tem velja razmisliti, da se eno mesto nameni ravno pisateljici Ilki Vašte, ki z enajstimi romani, od katerih se trije dogajajo v Novem mestu, velja za eno izmed najplodovitejših slovenskih avtoric.

Maja Žunič Fabjančič,

svetniška skupina Solidarnost

PESEM POVE VEČ KOT SUHOPARNE ŠTEVILKE

Čemerna starka
(neznana avtorica)

Kaj vidite, sestre? Kaj vidite? Kaj si mislite, ko me pogledate?

Čemerna starka, ne preveč pametna, negotovih navad, z očmi, zasanjanimi v daljavo.

Starka, ki izpljuva hrano in ne odgovarja, ko ji glasno prigovarjate: »Dajte no, potrudite se malo!«

Starka, za katero mislite, da ne opazi stvari, ki jih počnete in kar naprej izgublja nogavico ali čevljev.

Starka, ki vam proti svoji volji ali krotko dovoli, da počnete, kar hočete, jo kopate in hranite, samo da mine dolg dan?

Je to tisto, kar mislite? Je to tisto, kar vidite? Potem odprite oči, sestre, kajti to, kar vidite, nisem jaz!

Povedala vam bom, kdo sem, ko tukaj sedim tako mirno, tako kot ukažete, ko jém na vaš ukaz.

Sem desetletna deklica, ki ima očeta in mamo, brate in sestre, ki ljubijo drug drugega.

Sem šestnajstletno dekle, s krili na nogah, ki sanja, da bo kmalu srečalo svojega ljubega.

Sem nevesta pri dvajsetih, moje srce poskakuje, ko dajem zaobljubo, ki me zavezuje do konca življenja.

Zdaj jih štejem petindvajset, imam svoje otroke, ki potrebujejo moje vodenje, imam varen in srečen dom.

Sem ženska pri tridesetih, otroci hitro rastejo, med seboj smo povezani z vezmi, ki bi morale trajati večno.

Ko jih imam štirideset, so moji sinovi odrasli in zdoma, toda ob strani mi stoji mož, ki skrbi, da ne žalujem.

Pri petdesetih se ob mojih kolenih znova igrajo dojenčki, zopet poznam otroke, moje ljubljene in sebe.

Nad mano se zgrnejo temni oblaki, moj mož je mrtev. Ko se zagledam v prihodnost, se vsa naježim od groze.

Moji otroci se oddaljujejo, imajo svoje otroke, mislim na vsa minula leta in ljubezen, ki sem jo poznala.

Zdaj sem starka. Kako kruta je narava! Starost je šala, ki iz človeka naredi norca.

Telo usahne, privlačnost in moč izgine. Tam, kjer sem nekoč imela srce, je zdaj kamen.

Toda znotraj te stare razvaline še vedno prebiva mlada deklica. Moje izmučeno

srce tu in tam še vedno zna kipeti od čustev.

Spominjam se veselih in žalostnih dni. V mislih vedno znova ljubim in podoživljam svoje življenje.

Mislim na vsa tista leta, ki jih je bilo premalo in so prehitro minila, in sprejemam neizogibno dejstvo, da nič ne more trajati večno.

Zato ljudje, odprite oči, odprite oči in pogledajte! Pred vami ni čemerna starka, pred vami sem JAZ!

Odločevalci v občini in na državni ravni, spomnite se na to pesem, ko naslednjič srečate starejšo osebo in se je morda otresete, ne da bi pogledali v njeno mlado dušo. Vsi bomo nekega dne na njenem mestu. In ko odločate o naših pokojninah, dostopu do zdravnika, starosti prijaznem in prilagojenem domu. To jim pripada, to ste jim dolžni zagotoviti, saj jim samo vračate del tistega, kar so oni v desetletjih garanja naredili za vas ...

Adolf Zupan,

svetniška skupina DeSUS

SPOŠTOVANE MEŠČANKE, SPOŠTOVANI MEŠČANI!

Prvič se predstavljam kot novoizvoljeni občinski svetnik z liste Konkretno. Zaradi nezdržljivosti funkcije je januarja odstopil z mesta občinskega svetnika Jože Kobe. Ker sva imela na listi kot drugouvrščena Alojz Kobe in jaz enako število preferenčnih glasov, je žreb 15. 2. 2023 odločil o nadomestnem svetniku. Ta je mandat namenil meni. Tako sem prvič prisostvoval na marčevski občinski seji. Potrudil se bom, da bom upravičil zaupanje volivcev. V prvi vrsti se moram seveda seznaniti z delovanjem samega občinskega sveta, zato kaj več o mojem delu v prihodnje.

Mesec marec je mesec, v katerem več pozornosti namenjamo ženam in materam. Vsem materam in ženam čestitam ob njihovem prazniku z željo, da so deležne pozornosti in lepih trenutkov celo leto.

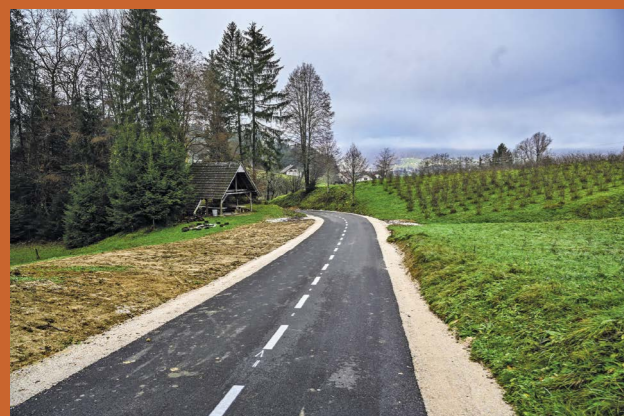
Silvo Mesojedec,

svetniška skupina Konkretno

Z novim dnevnim centrom v prizidku Doma starejših občanov Novo mesto so starostniki dobili potrebne prostore, ki omogočajo kakovostnejši pristop k dolgotrajni oskrbi za starejše z namenom, da tudi v visoki starosti čim dlje ostanejo doma v krogu svojih družin.

Večnamenska pot, ki v gozdni senci povezuje Srebrniče s sosednjo občino, zagotavlja varnost kolesarjev in pešcev tudi z označbami za dvosmerni promet.

Območno združenje Rdečega križa Novo mesto vsako leto k darovanju krvi povabi zaposlene na občinskih upravah dolenjskih občin in upravni enoti, vsakokrat se vabilu odzovejo tudi naši zaposleni, ki so nadaljevali plemenito tradicijo in tudi letos darovali dragoceno tekočino.

K sprehodu do Krke vabi nova večnamenska pot ob Težki vodi, ki povezuje mostič na Lebanovi ulici s Kandijsko cesto, v prihodnje pa bo vodila vse do Gotne vasi.

Na valentinovo so se ob potomki najstarejše vinske trte že tretje leto zapored zbrali glavni sooblikovalci dolenjske vinogradniške kulture, rez trte pa je v družbi mestnega viničarja opravil tudi župan Gregor Macedoni.

Brv, ki povezuje Loko s Kandijo, se dviguje 5 metrov nad smaragdno Krko in nudi razgled tudi na pisani Breg, prve sprehajalce pa bo pozdravila že prihodnji mesec.

Zaključila se je prenova Trdinove ulice pod Osnovno šolo Grm, z njo pa se je vzpostavila varnejša šolska pot za novomeške učence. Na večjem delu Trdinove ulice promet po prenovi poteka enosmerno, urejena pa sta tudi območje za odložitev otrok »Poljubi in odpelji« ter avtobusno postajališče.

Dolgo zgodovino frančiškanske knjižnice, ki je bila lani uvrščena na UNESCO Nacionalno listo Spomin sveta, bogati projekt Rastoča knjiga. Zelenico pred cerkvijo sv. Lenarta tako sedaj krasi skulptura Frančiškan z Rastočo knjigo, ki predstavlja večstoletno novomeško ljubezen do knjige. Ravno ta ima svoje korenine v frančiškanskem samostanu in gimnaziji, ki je nekoč tam delovala.

Županovo vino je tudi letos dobilo novega pridelovalca. Med vinarji in vinogradniki, ki v svojih zidanicah ustvarjajo okusen cviček, je komisija v sestavi župana Gregorja Macedonija, podžupana Urbana Kramarja in sodelavcev iz Kabineta župana izbrala Franca Kobeta iz Društva vinogradnikov Janeza Trdine.

Novomeški simfonični orkester je na predpraznični večer Prešernovega dne znova navdušil več kot tisočglavo množico, ki je v Športni dvorani Marof prisluhnila filmski in ljudski glasbi, glasne aplanze pa so poželi tudi vrhunski solisti in mešani pevski zbor.

V začetku februarja smo gostili mednarodno Konferenco županov, ki je v Novo mesto privabila delegacije mest Bühl, Hercegnovi, Prijedor, Schkeuditz, Vila Franca del Penedès in Villefranche-sur-Saône. Udeleženci so z županom Gregorjem Macedonijem in podžupanom Urbanom Kramarjem odprli temo o oživljanju in turizmu mestnih jeder, se v prostem času povzpeli na novo razgledno ploščad na Kapitlju, prisluhnili pa so lahko tudi izjemnemu koncertu Novomeškega simfoničnega orkestra.

Letos obeležujemo pomembna mejnika v zgodovini predšolske vzgoje v Novem mestu. 1. marca je minilo 93 let od odprtja prvega vrteca, 1. januarja pa 20 let odkar vrtec Ciciban in Pedenjped delujeta kot samostojna zavoda. Ob tej priložnosti so v Dolenjskem muzeju odprli zelo zanimivo razstavo Hodili smo v vrtec ... Razstava nekoliko odstopa od standardnih muzejskih postavitev, saj je poleg pregleda zgodovine vrtecev, glavni namen razstave obiskovalcem pričarati vrtečevski ambient ter podoživeti obisk vrteca kot je bil nekoč.

Vizualna mojstrovina Marjana Pipenbaherja, ki bo povezovala sprehajalne poti v Portovalu in bivalno naselje na Drski z Bršljinom, bo zaključena v prihodnjem mesecu, kmalu za tem bo sledilo tudi njeno odprtje.

KRONIKA OBČINSKEGA SVETA

DECEMBER 2022 – MAREC 2023

USTANOVNA SEJA NOVOIZVOLJENEGA OBČINSKEGA SVETA

Na decembrski seji so bili potrjeni mandati članov 30-članskega občinskega sveta, kot ponovno izvoljeni župan Mestne občine Novo mesto pa je slovesno zaprisegel Gregor Macedoni. Župan je po prisegi nagovoril občinski svet, prva dva mandata pa je ocenil kot izjemno uspešna, saj je naša občina najmanj zadolžena mestna občina, hkrati pa ima med slednjimi najboljše demografsko sliko. Tretji mandat bo nadaljevanje zadnjih dveh oziroma bo z realizacijo številnih projektov na najrazličnejših področjih še dodatno razvojno prebojen.

ZNANA NOVA SESTAVA DEVETIH DELOVNIH TELES IN NADZORNEGA ODBORA

Občinski svet je imenoval člane nadzornega odbora in delovnih teles Komisije za statut in poslovnik, Komisije za medobčinsko in mednarodno sodelovanje, Komisije za priznanja in nagrade, Komisije za vloge in pritožbe, Odbora za družbene dejavnosti, Odbora za okolje, prostor, komunalo in promet, Odbora za davčno politiko, proračun in finance, Odbora za gospodarstvo in Odbora za spremljanje položaja romske skupnosti.

POTRDILI NOVE CENE VRTCEV

Svetniki so potrdili predlog za določitev cen programov in rezervacij v javnih in vrtcih s koncesijo. Bistveno so se namreč povišali stroški, na katere občina nima vpliva, in sicer zaradi stroškov dela, rasti cen življenjskih potrebščin, znatno višjih stroškov energentov in posledično podražitev vseh stroškov materiala, storitev in živil. V Vrtcih Ciciban, Pedenjped, Stopiče, Brusnice in Ringaraja so se z marčevskimi položnicami cene zvišale za 13 odstotkov, v Vrtcu Otočec pa za 11 odstotkov. Gre za enega najnižjih zvišanj med mestnimi občinami. Občinski svet je tudi zadolžil občinsko upravo, da bo v primeru, če država ne bo zagotovila kritja celotnega povišanja stroškov dela od 1. 1. 2023, skladno z dejstvi povišanja stroškov dela predlagala v sprejem nov predlog cen. Mestna občina Novo mesto sicer ob tem ohranja ugodnosti pri določanju višine plačila vrtca, za katere letno nameni skoraj pol milijona evrov.

POSTALI ČLANI SKUPNOSTI OBČIN SLOVENIJE

Občinski svet je potrdil pristop Mestne občine Novo mesto k Skupnosti občin Slovenije, ki velja za najstarejše reprezentativno združenje občin. Članstvo omogoča soodločanje o političnih vprašanjih na ravni lokalne samouprave in tudi o morebitnih dodatnih storitvah v korist občine.

UMESTITEV BODOČE TOVORNO ŽELEZNIŠKE POSTAJE NA POGANCE

Svetniki so podali soglasje k dolgoročni umestitvi železniškega tovornega terminala na Pogance v sklopu izdelave državnega prostorskega načrta dvotirne železniške proge med Ljubljano in Metliko. Ob modernizaciji dolenjske železniške proge bomo pristopili tudi k umeščanju in razvoju logistične gospodarske cone, ki jo bo z novo tovorno železniško postajo in načrtovano zahodno obvozno cesto mogoče povezati v prometno vozlišče nacionalnega pomena.

ZELENA LUČ ZA OPPN ZA JUŽNO ZBIRNO CESTO

Občinski svet je v drugi obravnavi potrdil Odlok o OPPN za južno zbirno cesto,

s katero bo prometno razbremenjena ulica Ob Težki vodi, približno 1600 metrov dolga trasa pa bo povezala Regrške Košenice s Poganci. S južno zbirno cesto bo prometno omrežje urejeno tudi za obstoječe stanovanjske soseske severno in južno od trase, hkrati pa bodo zagotovljeni pogoji za podrobnejše načrtovanje in gradnjo novih stanovanjskih sosesk v bližini. V OPPN so načrtovane tudi rekonstrukcije in novogradnje lokalnih cest in javnih poti, ki se navezujejo na bodočo cesto, predvidena je še rekonstrukcija Belokranjske ceste v dolžini 400 metrov. Svetniki so sprejeli tudi odloka o občinskih podrobnih prostorskih načrtih za Graben/2 in tisk Šepic ob Straški cesti.

SOGLASJA ODLOKOM IN LETNIM POROČILOM

Svetniki so podali soglasje k splošnim pogojem poslovanja in letnemu poročilu Javnega stanovanjskega sklada Mestne občine ter potrdili njegov poslovno finančni načrt za leto 2023, seznanili so se z letnim poročilom o delu in načrtom dela nadzornega odbora. Potrdili so tudi poročilo Sveta za preventivo in vzgojo v cestnem prometu za leto 2022 ter mu potrdili program dela za tekoče leto. Seznanili so se z letnim načrtom varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami, z merili za določitev višine nadomestila za člane volilnih organov Mestne občine Novo mesto ter poročilom o aktivnostih za sanacijo sesedle strehe velodroma v Češči vasi. Svetniki so se strinjali tudi z odprtjem nove enote Dolenjskih lekarn Novo mesto na območju Mačkovec in sprejeli dopolnjen odlok o ustanovitvi javnega podjetja Komunala Novo mesto. Po skrajšanem postopku so bile potrjene spremembe in dopolnitve Odloka o prioritetni uporabi energentov za ogrevanje, s katerim se v naši občini na območju sistema oskrbe z zemeljskim plinom dopušča vgradnja vseh vrst naprav na obnovljivi vir energije.

KADROVSKE ZADEVE

Svetniki so za nadomestnega predstavnika ustanovitelja v svet javnega vzgojno-izobraževalnega zavoda Osnovne šole Otočec za preostanek mandatne dobe imenovali Tihomirja Troho in za nadomestnega člana nadzornega sveta Javnega

stanovanjskega sklada Mestne občine Novo mesto za preostanek mandatne dobe Roberta Sotlerja. Kot predstavnik ustanovitelja v svetu javnega zavoda Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto so za mandatno dobo štirih let potrdili Janeza Pezlja in Jožefo Šepetavc, pozitivno mnenje o kandidatih za ravnatelja Osnovne šole Bršljin pa so podali dr. Rocku Finalu, Ireni Gole in Nataliji Globevnik, ki ji dajejo prednost pri imenovanju. Svetniki so podali pozitivno mnenje tudi o Alenu Pustu, kandidatu za pomočnika direktorice na Centru za socialno delo Dolenjska in Bela krajina na enoti Novo mesto za mandatno obdobje petih let. Polonco Bilbija, Suzano Hočevnar in Urško Korasa so imenovali za predstavnice ustanovitelja v svet javnega vzgojno-varstvenega zavoda Vrtec Pedenjped

Novo mesto, Meto Retar Kramar v Svet lokalnih skupnosti Centra za socialno delo Dolenjska in Bela krajina, Gregorja Gazvodo pa so imenovali za kandidata za predstavnika uporabnikov v Svetu javnega zavoda Splošna bolnišnica Novo mesto. Pozitivno mnenje k imenovanju so podali kandidatki za direktorico Doma starejših občanov Novo mesto Mateji Jerič, kandidatu za ravnatelja Srednje strojne šole na Šolskem centru Novo mesto Sebastijanu Breznjaku in kandidatki za ravnateljico Srednje zdravstvene in kemijske šole na Šolskem centru Novo mesto Damjani Papež.

PREMOŽENJSKO PRAVNE ZADEVE

Status grajenega javnega dobra lokalnega pomena so svetniki podelili

nepremičninam v katastrskih občinah Bršljin, Gotna vas, Daljni Vrh, Stopiče, Veliki Podljuben, Lakovnice, Smolenja vas, Potov Vrh, Šentpeter, Brusnice, Stranska vas, Cerovec, Hrušica, Bršljin, Vinja vas, Prečna, Zajčji Vrh, Novo mesto, Črešnjske, Šmihel, Ždinja vas in Ragovo, sklep o prenehanju statusa grajenega javnega dobra pa na nepremičninah v katastrskih občinah Kandija, Stranska vas, Lakovnice, Novo mesto in Šmihel. Svetniki so se strinjali z ugotovitvijo javne koristi na šestih nepremičninah na Seidlovi cesti med križiščem s Cankarjevo ulico in križiščem s Koštialovo ulico, in sicer za namen rekonstrukcije ceste, ureditve avtobusnega postajališča in vzpostavitve površin za pešce ter kolesarje.

> Monika Gabrič Simon, Mestna občina Novo mesto

SKORAJ 200 NOVIH STANOVANJ V PODBREZNIKU

V soseski Podbreznik bo do konca leta 2024 zraslo pet novih blokov s 184 javnimi najemnimi stanovanji. Tri bloke bo gradil republiški stanovanjski sklad, dva pa občina, s čimer odgovarjamo na vse večje povpraševanje po najemnih, zlasti neprofitnih stanovanjih. Gre za proaktiven pristop reševanja problematike izrazitega presežka povpraševanja nad ponudbo stanovanj in uresničevanja zastavljenih ciljev v občinski stanovanjski politiki.

Pogodbo za projektiranje in gradnjo dveh stanovanjskih blokov z 81 stanovanji v višini 10,6 milijona evrov smo na občini podpisali v začetku leta. Stanovanja, velika od 38 do 88 kvadratnih metrov, bodo energijsko učinkovita in zgrajena po načelih trajnostne gradnje in z nizkimi obratovalnimi stroški. Predvidena so tudi urejena otroška igrišča in zelene površine, skupen prostor, namenjen druženju, zagotovljenih bo tudi 127 parkirnih mest. Več kot četrtina oziroma 22 stanovanj bo zgrajenih v prilagojenem standardu za bivanje starejših oziroma za gibalno ovirane osebe, kar je del občinske stanovanjske strategije.

Na območju Podbreznika bo skupno zgrajenih pet novih večstanovanjskih blokov, saj bo poleg dveh občinskih (81 stanovanj) tri večstanovanjske bloke (103 stanovanj) gradil tudi Stanovanjski sklad Republike Slovenije (SSRS), za kar je sklad že podpisal pogodbo konec minulega leta. SSRS bo tudi kot soinvestitor gradnjo dveh občinskih stanovanjskih blokov sofinanciral v višini 5,1 milijona evrov in na podlagi dodeljenih sredstev soinvestiranja v prihodnje od občine odkupil enega od blokov v Podbrezniku.

Na stanovanjskem področju si v naslednjih letih prizadevamo bistveno povečati fond stanovanj, da bi tako zagotovili

javna najemniška stanovanja in primerne pogoje za zasebne investitorje, ki so v zadnjem času že poskrbeli za intenzivno nadgrajevanje nepremičninske ponudbe tako v centru mesta kot izven njega. V prihodnje bo tako na območju Novega mesta v sodelovanju z zasebnimi investitorji skupno zagotovljenih 600 novih stanovanj.

Podpis pogodbe za gradnjo stanovanj v Podbrezniku. Peter Žunič Fabjančič.

LEPE MISLI IN VERZI O MAMI

MAMI, NAJLEPŠA SI
MED VSEMI ROŽAMI.
VSAKO JUTRO ME ZBUDIŠ
IN ME S SMEHOM RAZVESELIŠ.

Zoja Nerat, 1. b
(mentorica Barbara Baškovič, OŠ Grm)

MOJA MAMA RADA ME IMA.
S POLJUBOM SLADKIM
ZJUTRAJ ME ZBUDI,
VESELO SE SMEHLJA IN
SE Z MANO POIGRA.

Vitja Simič, 3. c
(mentorica Irena Može, OŠ Grm)

MAMA JE TOPLA DLAN, TOPLO
NAROČJE. MAMA ZA VSE POSKRBI,
KO TI SOLZE TEČEJO, TE MAMA
POMIRI. KO SE MAMA NASMEJI, TI
OBRAZ RAZVESELI.

Ana Zofija Blatnik, 4. c
(mentorica Lili Vavžik, OŠ Grm)

KO SEM ŽALOSTEN, KO SEM
SLABE VOLJE, OD NJE POLJUBČEK
DOBIM IN SEM DOBRE VOLJE.

Luka Majdič, 4. c
(mentorica Lili Vavžik, OŠ Grm)

O, TI MOJA MAMICA,
LEPA SI KOT CVET,
ŽARIŠ KOT SONCE
IN SI LE MOJA.

Tim Jazbinšek Braniselj, 1. b
(mentorica Barbara Baškovič, OŠ Grm)

MAMICA MOJA, HČERKA SEM TVOJA, KO
ŽALOSTNA SI TI, ŽALOSTNI SMO VSI.

Lola Likar Luzar, 5. a
(mentorica Stanka Šonc, OŠ Grm)

MAMI JE PRVA OSEBA, KI MI
POMAGA. VEDNO JE OB MENI IN
OB NJEJ SE POČUTIM DOBRO.

Lucijan Turk, 4. c
(mentorica Lili Vavžik, OŠ Grm)

MAMICA JE LJUBEZEN, VESELJE IN
VARNOST.

Sofija Šali, 4. c
(mentorica Lili Vavžik, OŠ Grm)

TI SI MOJA MAMICA,
RADA TE IMAM.
TI SI MOJA PRIJATELJICA,
SREČNA SEM, KER TE IMAM.

Nina Lazarevič, 5. a
(mentorica Stanka Šonc, OŠ Grm)

BREZ SONCA ROŽA NE
CVETI, A MENI BREZ MOJE
MAMICE ŽIVETI NI.

Simona Sukur, 5. a
(mentorica Stanka Šonc, OŠ Grm)

Kaja Brudar, 6. R.

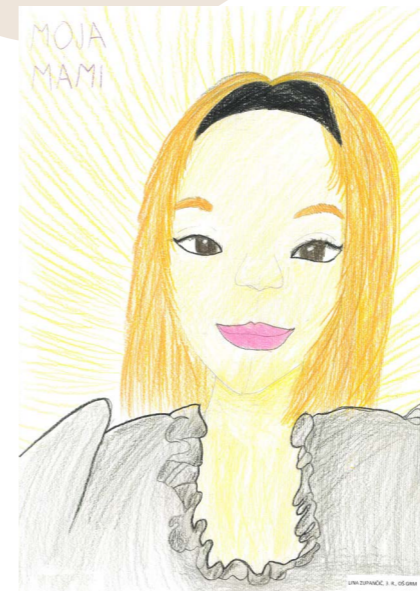
Anja Udovič in Taja Hozanovič, 4. R.

Nia Kebelj, 1. R.

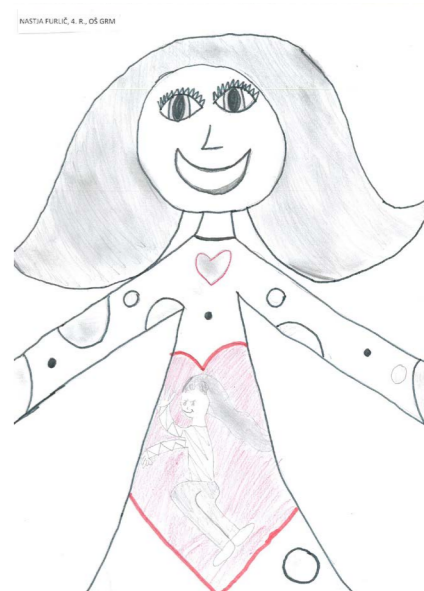
Tia Kožar, 1. R.

Lina Zupančič, 3. R.

Lara Zupančič, 4. R.

Nastja Furlič, 4. R.

NA ŽENSKAH SVET STOJI

Tudi v knjižnici Mirana Jarca Novo mesto smo pripravili več vsebin, s katerimi se poklanjamo moči in ustvarjalnosti žensk, pa na gre za razstave ali priložnostne dogodke.

V MESTNEM SREDIŠČU NA OGLED RAZSTAVA O MARICI STRNAD CIZERLJ

Od januarja je v mestnem jedru Novega mesta na ogled razstava o učiteljici, pesnici in pisateljici Marici Strnad Cizerlj, ki je bila ena prvih slovenskih literarnih ustvarjalk potopisnih del, zavzemala pa se je tudi za enakopravnost žensk v učiteljskem poklicu. Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto v svojih posebnih zbirkah Boga Kometlja hrani del njene literarne in osebne zapuščine, katere izbor mimoidočim predstavljamo v izložbi nekdanje čokoladnice na Rozmanovi ulici.

Od januarja je v mestnem jedru Novega mesta na ogled razstava o učiteljici, pesnici in pisateljici Marici Strnad Cizerlj.

Novo mesto, kamor se je preselila leta 1945 in kjer ji je dom nudila njena stanovska kolegica in glasbenica Ervina Ropas, je bilo zadnja postaja v njenem nemirnem, razgibanem in težkem življenju. Tu je šele v starosti prvič zares počivala, izmučena od življenjskih preizkušenj. Umrta je 30. decembra 1953 v Novem mestu, kjer je tudi pokopana.

Poklic učiteljice je opravljala z ljubeznijo in predanostjo, svoje učence je vzgajala v narodnem duhu, jim vcepila ljubezen do slovenskega jezika in slovenstva ter se upirala nazorom tedanje konservativne družbe. Svoje prve prispevke je pričela objavljati leta 1893 v pedagoški reviji Popotnik. Pisala je o vzgoji in higieni otrok, težavah podeželskih otrok z obiskovanjem šole in o položaju učiteljic v šoli. Skrb za uveljavljanje narodne zavesti in razgledanosti žensk je izražala tudi v prvi reviji za ženske Slovenka. V Slovenskem narodu je od leta 1898 do 1900 objavila nekaj potopisov in se tako uvrstila med prve slovenske potopiske. Leta 1927 je izdala zbirko pesmi *Rdeči nageljčki*, v katerih prevladujejo domovinska in ljubezenska čustva, predvsem pa izpovedni pogum močne ženske osebnosti.

BRALNA ZNAČKA ZA ODRASLE TOKRAT V ZNAMENJU DRZNIH IN NEUSTRAŠNIH ŽENSK

S standup nastopom komičarke, dramske pedagoginje, lutkarice in ventrilokvistke Lucije Čirovič in tradicionalno podelitvijo knjižnih nagrad smo zaključili že 14. sezono bralne značke za odrasle. Tokrat so »značkarji« lahko izbirali med knjigami, v katerih so v ospredju ženske – drzne in neustrašne, ki so si utirale svojo pot in spreminjale meje našega sveta.

Takšna pa je tudi gostja zaključnega dogodka, pionirka ženskega standupa in ventrilokvizma v Sloveniji Lucija Čirovič, ki je v pogovoru z Alenko Murgelj povedala, da je tudi sama pred leti delala v knjižnici in prav preko nje prišla tudi do gledališča in vloge v slovenski humoristični nanizanki TV Dober dan, ki ji je prinesla prepoznavnost. Na področju ventrilokvizma, govora brez premikanja ustnic, ki ga združuje z lutkarstvom in standupom, v Sloveniji orje ledino. Učila se ga je z videi ter knjigo *Ventriloquism for Dummies*, izobraževala pa se je tudi v ZDA, saj ventrilokvistov v Evropi ni veliko: »V ZDA sem ugotovila, da nisem edina, ki sem edina v državi.«

Obiskovalci so spoznali tudi Lucijinega prijatelja petelinčka Coca Ch. Adela, za vedenje katerega se je Lucija vnaprej opravičila, zbrani pa so se njunim domistlicam pošteno nasmejali.

Ob koncu je sledila še tradicionalna podelitev knjižnih nagrad in osebnih knjižnih kazalk za uspešno opravljeno bralno značko, pri kateri je z veseljem sodelovala tudi Lucija. Bralno značko je tokrat opravilo rekordnih 180 bralk in bralcev, ki so prebrali vsaj pet knjig s knjižnega seznama in pravilno odgovorili na tri vprašanja v povezavi z vsebino prebranih knjig.

MARA RUPENA OSOLNIK – BORKA ZA SOCIALNE PRAVICE IN PRAVICE ŽENSK

V letu 2023 mineva dvajset let od smrti aktivistke, učiteljice, partizanke, urednice, družbene delavke in humanistke Mare Rupena Osolnik. V Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto smo ob tej priložnosti in v počastitev dneva žena pripravili spominski večer, kjer smo obujali spomine nanjo in njena srčna prizadevanja tako v času narodnoosvobodilnega boja kot tudi po njem, ko se je borila za izboljšanje položaja žensk v družbi ter socialne pravice.

Organizirala je predavanja in tečaje opismenjevanja za odrasle ženske, decembra 1942 pa se je kot slovenska delegatka udeležila prve konference Antifašistične fronte žensk Jugoslavije v Bosanskem Petrovcu, o čemer je napisala brošuro *Pri sestrah na jugu*. Po kapitulaciji Italije je bila kot izvoljena delegatka aktivna na Kočevskem zboru odposlancev slovenskega naroda in nato na II. zasedanju AVNOJ-a v Jajcu. Sredi oktobra 1943 je sodelovala na prvem kongresu Slovenske protifašistične ženske zveze v Dobriču, kjer je bila izvoljena za sekretarko. Leta 1949 je aktivno sodelovala pri organizaciji I. jugoslovanskega kongresa o prehrani otrok in dosegla, da so imeli otroci v šolah po vsej Jugoslaviji toplo malico.

Kot publicistka in urednica je sodelovala pri pripravi prve številke lista *Našim ženam*, ki je pisal o življenju žena v vojni. O svojih dejavnostih je pisala v številnih

časopisih, revijah, zbornikih, npr. v *Glasu naroda*, *Naši ženi*, *Ženi danas*, *Ženskem svijetu* in *Večeru*. Govorila je pet tujih jezikov. Prejela je številna tuja in domača odlikovanja, priznanja, zahvale in plakete, za njene zasluge za razvoj dolenskega podeželja pa ji je bil leta 1989 podeljen naziv častna občanka občine Trebnje.

Gostji pogovornega večera sta bili njena hči dr. Katja Osolnik Stražiščar ter zaslužna prof. dr. Tanja Rener, avtorica prispevka o Mari Rupeni Osolnik v knjigi *Pozabljena polovica*. Dogodek je povezovala Nina Štampohar, z glasbo pa ga je obogatila učenka Glasbene šole Lipičnik Larisa Longar.

Ob koncu večera je zaslužni prof. dr. Vladimir Osolnik v imenu sorodnikov Mare Rupena Osolnik Knjižnici Mirana Jarca Novo mesto v hrambo slovesno predal sliko Vladimirja Lamuta z upodobitvijo Sutjeske, ki jo je umetnik nastikal za Maro in bo odslej bogatila knjižnične posebne zbirke Boga Kometlja. I. V. Dolenjski list.

ANA ČOP
IN LILAMORS
31.3.2023
KULTURNI CENTER JANEZA TRDINE
19.30

KCJT

NAKUP VSTOPNIC

OD POZABLJENIH DO NEPOZABNIH

Lokalno partnerstvo Pozabljena polovica Novega mesta (PPNM) že sedmo leto z različnimi akcijami opozarja na spregledan del novomeške zgodovine. Na ženske, ki so kljub družbenim oviram dosegle preboje na različnih področjih, od gospodarstva in kulture do izobraževanja in medicine. Z istomensko pešpotjo, vodenimi ogledi in predavanji, pogovornimi večeri z izjemnimi ženskami današnjosti, publikacijami, gostovanji na okroglih mizah po državi idr. pa sedaj Novomeščanke in Novomeščane sprašuje: Je (končno) dozorel čas tudi za ženska obeležja?

Na tem mestu vsekakor ni dovolj prostora, da bi popisali sedemletno delovanje kolektiva, ko so na pobudo Regijskega NVO centra – stičišča nevladnih organizacij JV Slovenije združili moči Založba in knjigarna Goga, društvo Est=etika, Slavistično društvo Dolenjske in Bele krajine, Javni sklad RS za kulturne dejavnosti – območna izpostava Novo mesto in Mestna občina Novo mesto. Kljub temu se lahko zahvaljujemo njihovu trudu in podpori vrste strokovnjakinj in strokovnjakov iz Dolenjskega muzeja Novo mesto, Zgodovinskega arhiva Ljubljana – enote za Dolenjsko in Belo krajino ter sorodnih organizacij, kot je Društvo za promocijo žensk v kulturi Mesto žensk, pohvalimo z marsičim: identificiranimi trinajstimi izjemnimi posameznicami novomeške zgodovine, istoimensko sprehajalno potjo, turističnim vodnikom, spletno predstavitev projekta in s številnimi dogodki kolektiva PPNM, ki korak za korakom prispevajo k popravljanju krivic iz preteklosti.

»Vsekakor smo z narejenim zadovoljne, sploh z razglasitvijo štirih novih novomeških ulic po ženskah oz. naših pozabljenih polovicah, tj. po Ivani Oblak, Elizabeti Soklič, Mariji Tomšič in Veri Albreht. Pred tem je namreč

od okoli 200 naših ulic le ena in pol nosila žensko ime, danes jih torej pet in pol. Hkrati pa naše delo še zdaleč ni zaključeno, saj v našem mestu nobena institucija ni poimenovana po ženski, od vseh obeležij pa imamo le kip Katje Rupena pred OŠ Center. O enaki zastopanosti v javnem prostoru in posledično kolektivnem spominu torej še ne moremo govoriti ...« priznava vodja stičišča Maja Žunič Fabjančič.

Kolektiv je zgodovino delovanja 13 (oz. 12) pozabljenih polovic predstavil v decembrski izdaji revije *Rast*, ki so jo poimenovali Nepozabne. Naslovnico, žal že razprodane izdaje, krasi mladostni portret Ilke Vašte, delo novomeškega umetnika Andreja Blažona. Zakaj ravno ona?

»Norčevala sem se v grenkem zasmehovanju svoje otroške ponižnosti iz pogumnih bojevnic za žensko enakopravnost, toda prvokrat sem se bridko zavedala, da se mi godi krivica le zato, ker sem --- ženska. Stopila sem v senco, ker sem le predobro vedela, da to pričakujejo starši od mene, toda v meni je bil že trden sklep, da si iz lastne sile priborim prostor na soncu ...«

Tako je Ilka Vašte zapisala v avtobiografiji *Podobe iz mojega življenja* (Mladinska knjiga, 1964), ko se je morala kot nadarjena učenka Ivane Kobilca zaradi slabega gmotnega položaja staršev in posledično odločitve, da se bo šolal njen brat, odreči študiju. A to je ni ustavilo in danes lahko o njej govorimo kot o izjemni učiteljici, politični aktivistki in pisateljici. Med drugim je napisala priznani *Roman o Prešernu* (1937) in vrsto drugih, predvsem zgodovinskih romanov, od katerih se kar trije dogajajo v Novem mestu. Pa vendar je lokalna skupnost postala nanjo pozornejša šele ob postavitvah začasnega, lesenega »obeležja«. Kolektiv PPNM ga nameni na enega od štirih praznih podstavkov pred mestno hišo, pred katero se običajno začnejo in zaključijo vodeni ogledi istoimenske pešpoti.

Vodeni ogledi

ODLOČIMO SE SKUPAJ

Že snovalec osrednjega novomeškega trga, arhitekt Marjan Mušič, je namreč predvidel, da bi se pred rotovžem s hermami poklonili zaslužnim kulturnim ustvarjalcem. Poleg Janeza Trdine in Dragotina Ketteja, ki imata svoje obeležje od leta 1953, je predlagal še Mirana Jarca, Ivana Vrhovca in Ferdinanda Seidla. Eno mesto je pustil prazno oz. nedorečeno. S Konservatorskim načrtom za prenovo mestnega jedra Zavoda za varstvo kulturne dediščine Slovenije – OE Novo mesto se je leta 2014 predlog zaslužnih šestih Novomeščanov nekoliko spremenil. Poleg Trdine in Ketteja sta ostala Vrhovec in Seidl, odstranili so kulturnika oz. pesnika in pisatelja Jarca ter dodali slikarja Božidarja Jakca in arhitekta Marjana Mušiča.

»O postavitvah tovrstnih obeležij se lokalne skupnosti odločajo same, postopka namreč ne predpisuje nobena zakonodaja. Zato je po našem prepričanju zdaj še pravi čas, da se ob novi podobi mestnega trga s široko javno razpravo kot skupnost odločimo, komu bi namenili doprsne kipe na še štirih praznih podstavkih,« pojasni arhitektka Natalija Zanoški iz društva Est=etika. Temu je tudi namenjena njihova spletna peticija, svoj podpis podpore tej pobudi pa lahko oddate tudi osebno na dogodkih PPNM.

»Naš kolektiv vsekakor predlaga, da je to Ilka Vašte, ki s svojimi enajstimi objavljenimi romani in še enim neobjavljenim sodi med najplodovitejše slovenske avtorice,« doda Vesna Kelbl Canavan iz Založbe Goga, pri kateri je leta 2017 izšel njen roman *Žrtev novega življenja*, sicer napisan že leta 1959. »Še veliko tega o njeni neverjetni ustvarjalnosti ne vemo oz. moramo raziskati,« je na januarskem pogovornem večeru PPNM povedala dr. Jožica Jožef Beg, članica Slavističnega društva Dolenjske in Bele krajine. Slednjemu je zadnja potomka Ilke Vašte Lucija Burger, prav tako gostja omenjenega večera, med drugim predala rokopis oz. tipkopis še neobjavljenega dela z naslovom v sanskrtu, pa tudi izvod romana o Prešernu s pisateljičinimi opombami, dopisovanja z založbami ipd.

Še živi potomci, drugi sorodniki in/ali prijatelji so neprecenljiv vir raziskovanja življenja in dela vsake od trinajstih pozabljenih polovic. »Marsikaj novega izvemo tudi na naših dobro obiskanih vodeni ogledih, ko se oglasi kdo z osebnim spominom o kakšni od žensk. V nedeljo, 5. marca, se nam je, denimo,

pridružila Alenka Pirjevec, hčerka ene od pozabljenih polovic, dr. Marjete Vasič, novomeške aktivistke in znanstvenice,« pristavi uradna vodička PPNM Meta Kocjan, ki je tudi ob letošnjem 8. marcu po pešpoti popeljala številne šolske skupine, da bi se na ta način seznanili tudi z Novim mestom izpred 100 let. In hitro v imenu kolektiva doda zahvalo Dolenjskemu muzeju in tamkajšnji kustosinji zgodovinarke Marjeti Bregar za ves njen trud in strokovno delo pri raziskovanju na poti od pozabljenih do nepozabnih. Kolektiv PPNM je tudi njo gostil na januarskem pogovornem večeru v Art caffeju pri KC Janeza Trdine, ko so o nedokončanem boju za enakopravnost spolov govorili tudi s predstavnicco Mesta žensk Teo Hvala.

»Zakaj pogovorni večeri? Ker z njimi ne le spomnimo na izjemne ženske preteklosti, ampak predstavimo tudi izjemne posameznice današnjega časa,« pravi vodja novomeške izpostave JSKD Klavdija Kotar, ki je na tovrstnih večerih med drugimi že gostila Violeto Bulc, Majo Gal Štromar, Andrejo Kopač, Damjano Koželj, Aleksandro Obestar, Jasno Šinkovec, Branko Bukovec, Tanjo Fink, Rosano Hribar, Majo Pajek in Nataša Pevec. Na pogovornem večeru ob letošnjem mednarodnem prazniku žensk sta bili poleg Maje Žunič Fabjančič gostji še predsednica Društva upokojencev Rožca Šonc

in predstojnica Inštituta za slovensko izseljenstvo in migracije ZRC SAZU dr. Marina Lukšič Hacin. Slednja je ob prazniku med drugim rekla: »8. marec je dan spominjanja in opominjanja. Vendar to, kar je bilo doseženo in izbojevano, ni samoumevno! In ne pomeni, da bomo to imele še jutri.«

Novomeščanke naše preteklosti obeležij niso dočakale. Novomeščanke in Novomeščani današnjosti tudi ne. Jih bomo dočakali vsaj jutri?

Januarski pogovorni večer

Natalija Zanoški in Vesna Kelbl Canavan

BOJ ZA ENAKOVREDNOST SE BIJE TUDI V JEZIKU

Med pogovorom o literarnih besedilih se pri pouku književnosti večkrat razkrijejo pogledi naše mladine na njihove predstave o prihodnosti, zasebni in javni podobi.

Letos so me fantje ob obravnavi znamenite Menartove pesmi Croquis presenetili z izjavo, da žene pa že ne bi imeli. In zakaj ne? Ker danes dekleta ne znajo kuhati in opravljati drugih gospodinjskih opravil. Njihova sanjska žena mora torej poskrbeti za moža oz. družino, tako kot morda za družino skrbijo njihove matere. To ni daleč od časov, ko je Ilka Vašte zamolčala svoje sanje in stopila v ozadje, da bi lahko doštudiriral njen brat. Kajti bila je le ženska. Moški je imel prednost in to je bilo v preteklosti običajno. To dokazujejo številne zgodbe žensk iz preteklosti, ki jih danes skušamo postaviti na pravo mesto. V Slavističnem društvu Dolenjske in Bele krajine smo poskusili z literarnim natečajem in objavo v zbirki Skrita literarna dediščina Dolenjske in Bele krajine obuditi iz pozabe Vero Albreht, Ilko Vašte, letos se bomo spomnili Majde Peterlin (Vide Brest). Pri tem ne zasledujemo feminističnih idej, ampak želimo avtorice, ki si to zaslužijo, le postaviti kot enakovredne ob bok njihovim kolegom.

Naš namen v pričujočem prispevku pa tokrat ni razpravljati o avtoricah, temveč želimo opozoriti na izključevanje jezikovne kategorije ženskega spola v slovenščini, do katerega prihaja predvsem zaradi družbenih razlogov. Pogosto to velja za obrazce in aplikacije, ki upoštevajo samo moško obliko samostalnika, s katerim poimenujemo naslovnika oz. naslovnico. Vzemimo primer pogodbe o zaposlitvi, pri čemer sta na koncu predvidena podpis delodajalca in delavca. Slednji se podpiše na mestu, kjer piše Delavec, kar naj bi bila enotna oblika za delavce in delavke. Ali zaposlena, ki želi popravek dokumenta, lahko upa na popravek? Običajen odgovor uradnika ali uradnice je: »Tako je zapisano v aplikaciji.« Le kdo neki piše aplikacije?

Ali vas je na televiziji ali javni prireditvi že kdaj zmotilo neustrezno naslavljanje oseb z znanstvenim ali strokovnim nazivom? Še vedno je slišati: gospa doktor/profesor/direktor in ne gospa doktorica/profesorica/direktorica. Slovenski pravopis (2001) navaja žensko obliko, torej doktorica, profesorica. Zanimivo je naslavljanje voditeljev in sogovornikov v medijih. Če na primer voditeljico Tarče gost naslavlja gospa Erika, lahko to razumemo tudi kot nespoštovanje voditeljice. In če nastopata kot sogovornika osebni različnega spola z enako izobrazbo in funkcijo, ni ena od njiju npr. gospod doktor, druga pa gospa Mira.

Veliko zagat povzroča spol pri zapisanih besedilih. Zagovorniki enakopravne rabe spolov v jeziku predlagajo različne rešitve: poleg neokrajšanih občani in občanke, občani/občanke tudi zapise z vezajem, poševnico ali oklepajem: občani/-ke, občani(-ke), občani(ke) in celo podčrtajem občani_ke. O rabi teh oblik se lahko podučite v Jezikovni svetovalnici na spletišču Fran (fran.si), na katerem poudarjajo tudi pomensko razliko med različnimi zapisi: poševnice in oklepaji predvidevajo le dve spolni identiteti (ali moško ali žensko), s podčrtajem pa

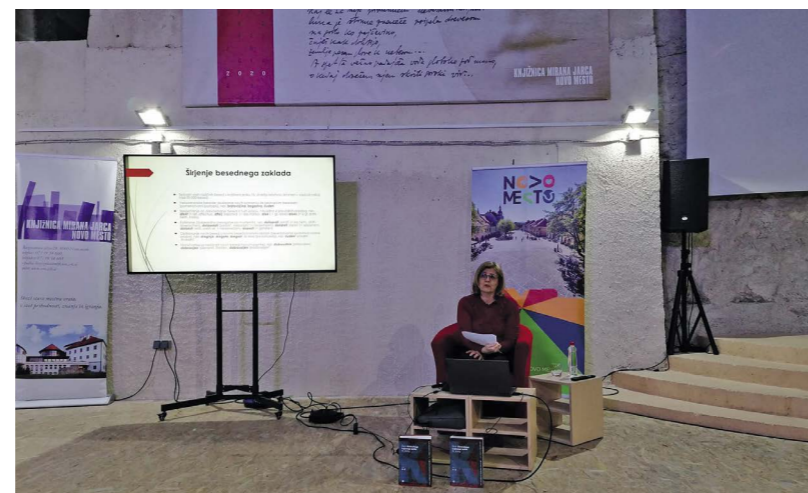
pisci zajamejo cel spekter različnih spolnih identitet. Kateri zapis je najustreznejši, je prepuščeno posamezniku.

Da se osveščeno o spolno vključevalni rabi jezika le izboljšuje, se kaže z uveljavljanjem ženskih oz. moških oblik poimenovanj za poklice, ki so bili v preteklosti izrazito enospolni: ob direktorjih imamo tudi direktorice, zidarjih zidarke, ob piscih piske itd. Zanimiva izjema sta poimenovanji za medicinsko sestro in zdravstvenega tehnika, saj prvo stereotipno povezujemo z nego in sočutjem, drugemu pa že zaradi izraza tehnik pripisujemo strokovnost.

Iz zgornjih primerov lahko ugotovimo, da je kategorija spola družbeno zaznamovana, čeprav o njej pogosteje razmišljamo z jezikoslovnega vidika. O teh najdemo veliko odgovorov v že omenjeni Jezikovni svetovalnici, po dveletni prekinitvi pa se jim bomo letos posvetili tudi v jezikovnih delavnicah Dajmo priložnost slovenščini. Vabljeni.

Publikacije Slavističnega društva Dolenjske in Bele krajine

Jezikovno predavanje dr. Andreje Legan Ravnikar, KMI, 28. 2. 2023

IVANA KOBILCA – SLIKARKA SVETOVVLJANKA, KI JO JE POT PRIPELJALA TUDI V NOVO MESTO IN NA DOLENJSKO

Čeprav se je podpisovala kot I. Kobilca, da iz podpisa ne bi bil razviden njen spol, je najbolj znana slovenska umetnica pretrgala s predpisanimi ženskimi vlogami in uspela v slikarskem miljeju, ki je bil v tistem času izrazito v domeni moških. Da je prekoračila takratne družbene norme ne le kot slikarka, ampak tudi kot ženska, pričajo ohranjene fotografije, na katerih jo najdemo v sabljaški uniformi ali s cigareto pred platnom.

V 19. stoletju so bile priložnosti za ženske, ki so želele doseči profesionalno umetniško izobrazbo, bistveno slabše od moških. Izključene so bile namreč iz državnih umetniških akademij, vključevale so se lahko le v šole za umetno obrt in nekatere zasebne šole. Slednje, ne samo da so bile bistveno dražje od moških, tudi niso razpisovale zahtevnejših umetniških programov, kar je že v izhodišču zmanjševalo njihove možnosti za uveljavitev. Predvsem zaradi svoje samozavesti, odločnosti, mladostnega temperamenta in velikega slikarskega talenta, je Kobilci uspelo preseči omejitve domačega okolja ter se uspešno vključiti v več evropskih središč – na Dunaj, München, Pariz in Berlin, več let je živela tudi v Sarajevu, na tujem tako skoraj štirideset let.

Dokler se ob izbruhu prve vojne ni za stalno naselila v Ljubljani, se je Kobilca v domovino vračala zgolj na počitnice. Pozno poleti 1891 je po vrnitvi iz Pariza obiskala Novo mesto, kjer je takrat z družino živela njena starejša sestra Marija. Njen soprog, jezikoslovec in literarni zgodovinar Luka Pintar, je bil namreč med letoma 1890 in 1898 profesor na novomeški gimnaziji, nekaj časa pa tudi ljudskošolski nadzornik. V Novem mestu je Kobilca naslikala čudovito sliko, ki jo je poimenovala V lopi (1891), pri slikanju pa si je pomagala s fotografijo, ki jo je posnela sama, morda na domačem vrtu ene izmed upodobljenk. Umetnina prikazuje svetlolasi deklici, ki zasanjano sedita na leseni klopi pod senčnato pergolo iz vinske trte. Starejša v roza obleki in z rožami v laseh objema manjšo v

belem predpasniku, ki je zavrta v svojo punčko. Upodobljeni sta hči takratnega ravnatelja novomeške gimnazije Marija (Mimi) Fajdige in njena prijateljica Antonija – Tončka Mogolič. Na sliki opazimo podoben slikarski pristop, kot ga je Kobilca uvedla že v delu Poletje (1889–1890), danes najbolj priljubljeni sliki v Narodni galeriji. Barve so svetle in žive, nanesene v vidnih slojih brez glajenja poteze, figuri pa sta senčeni z nežno sivo barvo. Sliko je kot nova pridružena članica pariškega Salona asociéé leta 1892 uvrstila na ta veliki umetniško-družabni dogodek. Na Salonu je sicer razstavljala kar trikrat, pred njo je tam razstavljala le Jurij Šubic.

Fotografija je nastala leta 1891 v Novem mestu. Arhiv Narodne galerije ©Narodna galerija, Ljubljana

Iz korespondence, ki jo hranijo v Narodni galeriji, je razvidno, da je Kobilca iskala motive za svoje slike tudi z obiskovanjem dolenjskih gradov, na nekaterih je občasno bivala. Med drugim je nekaj časa preživela na dvorcu Ruperč vrh nad Stransko vasjo pri Novem mestu, ki je bil v letih med 1919 pa vse do konca 2. svetovne vojne v posesti rodbine Stare. Zbirka Kobilčinih del iz Ruperč vrha je po seznamu, kot ga je objavil konservator France Mesesnel, obsegala 16 oljnih slik. Leta 1943 je bila graščina požgana in uničena, usoda Kobilčinih slik pa ostaja vse do danes neznana.

V lopi (Sestrici), 1891, zasebna last ©Narodna galerija, Ljubljana

V VRTCU PEDENJPED RECIKLIRAMO IN USTVARJAMO

V Vrtcu Pedenjped Novo mesto se že nekaj let trudimo živeti in delati trajnostno. Otroke ozaveščamo o pomenu skrbi za naše okolje in kako prispevati k ohranitvi našega planeta Zemlja.

Zaposleni se zavedamo, da je ozaveščanje mladih skupaj z našim zgledom učenje za celo življenje. Vključujemo se v različne ekološke projekte, s katerimi se učimo spoštljivega, naklonjenega in odgovornega ravnanja z naravo. Vsakodnevno delo usmerjamo v ponovno uporabo že odsluženega, torej recikliramo ... Pri tem pa aktivno vključujemo tudi starše, ki se z veseljem odzovejo na naša povabila. Pomagajo nam pri različnih akcijah, kot je zbiranje starega papirja, ki ga predelamo v nov papir, tega smo že uporabljali za izdelavo voščilnic ob materinskem dnevu. Iz različne odpadne embalaže in zamaškov nastajajo nove uporabne igrače ter družabne in didaktične igre, s katerimi se otroci zelo radi igrajo in z njimi popestrijo vsakodnevno igro. Te igrače imajo posebno vrednost, saj dobijo novo priložnost za učenje in izražanje otrokove domišljije. V eni od akcij smo zbirali tudi odslužena oblačila in slednja so nam bila navdih za pustno ustvarjanje, ki smo ga poimenovali »RECIKLIRANI PUST«. Z otroki se nam je porodila ideja, da izdelamo skupinsko masko kurent. Začeli smo snovati načrt in vse potrebno za izdelavo. Da bi imel vsak svojo masko, smo potrebovali še več materiala, kot smo ga sprva načrtovali. Zamislili so hitro romale do staršev, ki so nam pomagali pri uresničitvi ideje. Prinašali so stare majice, časopisni papir, papirnate vrečke, skratka, ko smo imeli vse potrebno, se je ustvarjalnost lahko začela. Želja je postala realnost. Otroci so skupaj z vzgojiteljicami izdelali vsak svojo masko kurent, ki je postala maskota skupine. S smehom, veseljem in pustno norčavostjo smo preganjali zimo, sedaj pa se že spogledujemo s prvim pomladnim mesecem, ki nas ponovno vabi k opazovanju, raziskovanju in nadaljnjemu ustvarjanju.

PUSTOVANJE V MESTU

Konec februarja so Glavni trg v Novem mestu preplavile pisane maskare. Več kot 1500 ljudi se je zbralo na pustnem rajanju, ki so ga obogatili Mestna godba Novo mesto, Novomeške mažorete, izjemna cirkuška skupina Mismo Nismo ter Plesni studio Novo mesto.

Glavni trg je tako postal veliko prizorišče za ples, žongliranje, hojo po vrvi in druge pustne vragolije. Vse maskare pa so na stojnicah lahko prejele brezplačni krof, razdelilo se jih je kar osemsto.

Strokovna žirija v sestavi priznanega kuharja Damjana Finka iz Hiše Fink, Mari Potočar iz TKD Trškogorsko srce, Maje Kumelj iz Pie Shopa ter ljubitelja krofov Urbana Kramarja, podžupana MO Novo mesto, je izbrala NAJ KROF, ki ga je letos spekla Pika Žabkar Šarec. Prejemnica je za nagrado prejela tuš kabino podjetja Kolpa, d. o. o., Metlika.

Prav tako so organizatorji podelili nagrade za najizvirnejše, skupinske, družinske, individualne in druge maske. Navdušila jih je družina ježkov, skupina čistil in nevidni mož. Vse nagrajenke in nagrajenci so prejeli bogate nagrade podjetij Kralj Matjaž, Roletarstvo Medle, Ključavničarstvo Setničar, Medic Sistemi, AS Invest, d. o. o., Avto Krka, Commex Service, d. o. o., in CGP.

V poplavi ustvarjalnih idej in še boljše izdelanih mask so imeli organizatorji pri izbiri najboljših izredno težko delo. Zato vsem obiskovalkam in obiskovalcem iskrene čestitke za izvirne ideje, nekaj jih lahko vidite v fotogaleriji.

Miki Pavlin

ZIDANICE VSE BOLJ PRILJUBLJENA TURISTIČNA NASTANITEV

Mir in tišina, sredi vinogradov, v osrčju gričevja, od koder se ponujajo čudoviti razgledi po sosednjem hribovju ali po dolini, ki jo morda preseka rečna struga ... Daleč od mestnega vrveža in naporenega vsakdana, priložnost za posedanje v tišini, sproščanje, uživanje v lokalni kuhinji ali pa za raziskovanje bližnje in daljne okolice. Vse to združujejo in ponujajo zidanice.

A že dolgo ne več zgolj lastnikom, pač pa v vse večji meri tudi turistom od blizu in daleč, ki se navdušujejo nad čudovito okolico, pristno domačo kuhinjo in gostitelji, ki jim zaupajo celo ključ od svoje kleti oziroma jim kako drugače ponudijo vino iz domačega ali okoliških vinogradov, informirajo pa jih tudi o širši lokalni, regijski in tudi slovenski turistični ponudbi. Turizem v zidanicah je danes sinonim za več kot 40 zidanic na Dolenjskem in v Beli krajini (nekaj jih je tudi na Kozjanskem), ki so si hkrati podobne, a tudi toliko različne, da se najde namestitve za vsak okus – z očarljivimi balkoni, terasami, razgledi, nekatere pa ponujajo tudi

savne, masažne kadi, izposajo koles in tudi zajtrke. Če je edinstvena ponudba v preteklosti prepričevala predvsem tujce, njihovo edinstvenost v zadnjih letih vse bolj prepoznavajo tudi slovenski gostje. Med tujimi gosti je bilo lani največ Nemcev, Nizozemcev in Italijanov.

V 12 letih, odkar produkt živi, se je število nočitev z nekaj 100 povzpelo na skoraj 8000 nočitev letno, ves čas pa se spreminja tudi ponudba, saj se vseskozi priključujejo novi ponudniki, kdo pa tudi odide. Ne gre torej za zaprt sistem, ampak so vedno dobrodošli novi lastniki zidanic, ki se vključijo v Konzorcij Turizem v zidanicah in nato v ponudbo

Turizma v zidanicah, ki jo od lani trži Razvojni center Novo mesto. Tako lastniki svojim zidanicam, ki so jih uredili zase ali iz kakšnega drugega razloga, pa morda samevajo, vdahnejo precej zanimivo zgodbo, ki jo s seboj prinašajo gostje od blizu in daleč. Takšnih zidanic, ki bi jih lahko ponudili turistom, imamo na Dolenjskem in v Beli krajini ter tudi širše zagotovo še veliko.

Če ste kot lastnik zidanice že kdaj pomislili tudi na to možnost ali pa so vam to idejo ponudile zgornje vrstice, vam več informacij ponujamo na info@zidanice.si, ponudba že obstoječih zidanic pa je na voljo na www.zidanice.si.

arhiv RC Novo mesto

ŽENSKÉ PROMOTORKE RAZVOJA NA PODEŽELJU

Lokalna akcijska skupina Dolenjska in Bela krajina je v tem letu pred velikim izzivom, saj mora pripraviti Strategijo za programsko obdobje 2023–2027. Cilj, ki mu moramo s strategijo slediti, je znan – Spodbujanje zaposlovanja, rasti, enakosti spolov, vključno z udeležbo žensk v kmetijstvu. Zlasti slednje je pomembno. Kazalniki kažejo, da se stopnja zaposlenosti na podeželju od leta 2014 povečuje. Po odstotku zaposlenih žensk na podeželju se Slovenija uvršča v sam vrh EU. Ostaja pa še vedno visoka stopnja tveganja revščine in socialne izključenosti na podeželju, kjer pod pragom revščine živi kar 23 % žensk, starejših od 65 let.

Ženske so pomembne deležnice pri izvedbi različnih aktivnosti na podeželju. Naloga LAS pa je, da prepozna v okolju nosilke, ki so sposobne svoje ideje razviti in jih v nadaljevanju udejanjiti v okolju in seveda privabiti k sodelovanju tudi ostale zainteresirane. Tako razvitih projektov je kar nekaj. Podjetnica Bernarda Kump je s pomočjo evropskih sredstev v centru Črnomlja v butični prodajalni uredila Učni center kuhinje, v katerem izvaja delavnice za pripravo tradicionalnih belokranjskih jedi po starih recepturah, prilagaja pa jih tudi okusom sodobnega potrošnika. Delavnic se udeležuje veliko žensk, med njimi so tudi mlajše. Bernarda Kump se s kombinacijo različnih lokalnih dobrin trudi oblikovati sklope jedi – belokranjski zajtrk, ki bo v nadaljevanju svoje mesto dobil tudi na jedilnikih gostincev. Želje pa so še večje, saj namerava v povezavi z ostalimi lokalnimi ponudniki oblikovati mrežo lokalnih dobaviteljev, ki bodo turistom poleg naravnih ponudili tudi kulinarne užitke.

Da je kuhinjska velik izziv in s tem tudi priložnost, dokazuje Špela Smuk, nosilka blagovne znamke Dobrote Dolenjske. Iz njenih prvih začetkov – marmelade je nastala kolekcija prehranskih izdelkov, vse pa odlikuje visoka vsebnost lokalnih sestavin, kar 70-odstotna. Svoj nabor izdelkov bo v nadaljevanju nadgradila še z liofiliziranimi izdelki, razvitimi s pomočjo projekta Veriga eko zelišča od

Dolenjske do Krasa, sofinanciranega iz sredstev EU (sklad EKSRP).

Kot v drugih EU državah, s katerimi se primerjamo, tudi pri nas glavno breme skrbi za ostarele starše oz. svoje pade na ženska ramena. Znanja o negi starostnikov, bolnikov je marsikdaj premalo. S tem namenom je Fakulteta za zdravstvene vede Univerza v Novem mestu v sklopu projekta Integrirana mreža NVO in paliativne oskrbe (sklad ESRR) izvedla sklop petih delavnic o negi bolnikov v zadnjem življenjskem obdobju. Kot je bilo pričakovano, so se tudi teh delavnic udeležile ženske.

Z novim programskim obdobjem smo postavljeni pred nove izzive. Potrebno bo razviti nove in inovativne pristope, ki bodo spodbudili mlade, da ostajajo na podeželju. To je povezano z razvojem/odpiranjem novih delovnih mest tako v storitvenih dejavnostih kot tudi v dopolnilnih dejavnostih na kmetijah. Mlade kmete/kmetice bo treba razbremeniti. Te v eni osebi združujejo tako pridelovalko, predelovalko kot prodajalko. Hkrati morajo skrbeti tudi za otroke in pogosto ostarele starše. Rešitve se kažejo v povezovanju kmetijskih pridelovalcev, v razvoju ustrezne infrastrukture, tudi digitalizacije. Ne smemo pozabiti niti na infrastrukturo, kot je razvoj kulturnih, pristočnih in drugih dejavnosti, s čimer se bo ohranjala vitalnost podeželskih območij.

Strategijo LAS DBK 2027 smo že začeli pripravljati. Na terenu potekajo delavnice za zbiranje projektnih predlogov, k sodelovanju pa vabimo vse tiste, ki želijo prispevati k razvoju svoje vasi, ulice ... in s tem omogočiti vsem še lepšo prihodnost.

arhiv LAS DBK

NAGRAJENCI NATEČAJA OB 100. OBLETNICI KNAFELČEVE MARKACIJE

Mestna občina Novo mesto in Planinsko društvo Krka Novo mesto sta ob obeleževanju 100. obletnice Knafelčeve markacije razpisala fotografski in likovni nagradni natečaj. Cilj natečaj je bil širiti zavest o pomenu Knafelčeve markacije za razvoj planinstva in zdravega življenjskega sloga ter o tem, da je bil iznajditelj znamenite markacije rojen v Novem mestu, kjer smo mu septembra postavili spominsko obeležje. Največ glasov petčlanske komisije je prejela fotografija Andreje Murgelj, med likovnimi izdelki pa je komisijo najbolj navdušil linorez Primoža Skubica, učenca 6. razreda OŠ Otočec.

Nagrade avtorjem najboljših likovnih in fotografskih izdelkov in predstavnikom sodelujočih vrtcev in šol sta na januarjem sprejemu na rotovžu podelila predsednik Planinske zveze Slovenije Jože Rovani in predstavnik Planinskega društva Krka Tone Progar, nagrajence pa je pozdravil tudi župan Gregor Macedoni.

Na natečaj, ki je potekal med 15. septembrom in 15. novembrom 2022, je prispelo 35 fotografij in 54 likovnih izdelkov, pri ustvarjanju katerih je sodelovalo več kot 100 posameznikov in otrok iz Osnovnih šol Otočec, Šmihel in Center ter Vrtcev Otočec in Ciciban, enota Labod. Natečaj je imel mednarodno dimenzijo, saj sta fotografije prispevala tudi markacist Željko Starčević iz Planinskega društva Subra, ki deluje v partnerskem mestu Hercegnovi v Črni gori, in Ratimir Dragajnac iz Planinskega društva Dubovac iz Karlovca.

Prepoznavna bela pika, obrobljena z rdečim kolobarjem, ki kaže pravo pot planincem in pohodnikom, je lani praznovala 100 let. Leta 1922 jo je iznašel takratni načelnik markacijskega odbora Slovenskega planinskega društva Alojz Knafelc, ki je bil rojen v Novem mestu. V počastitev 100. obletnice znamenite Knafelčeve markacije je od septembra na stičišču Pugljeve ulice in Župančičevega sprehajališča postavljeno spominsko obeležje.

Knafelčeva markacija je likovno izčiščen in popoln znak, ki je obenem izviren, udomačen, funkcionalen, preprost, opazen in razpoznaven. Velikost markacije je med 8 in 10 centimetri, medtem ko je razmerje med rdečo in belo piko v prečnem prerezu 1 : 2. V toku desetletij je kot nepogrešljiva spremljevalka na planinskih poteh postala simbol slovenskega planinstva. Knafelčeve markacije srečamo tudi na planinskih poteh po državah nekdanje Jugoslavije.

Vsi izdelki, ki so prispeli na nagradni natečaj, so na ogled na spletni strani Mestne občine Novo mesto (www.novomesto.si) in v prostorih Planinskega društva Krka na Rozmanovi ulici 13 v Novem mestu.

Zmagovalni likovni izdelek: linorez, avtor Primož Skubic, učenec 6. razreda OŠ Otočec.

Zmagovatelna fotografija: Markacija na Dvojnem jezeru na območju Doline Triglavskih jezer, avtorica Andreja Murgelj.

Nagrade sta podelila predsednik Planinske zveze Slovenije Jože Rovani in predstavnik Planinskega društva Krka Tone Progar, nagrajence pa je pozdravil tudi župan Gregor Macedoni. Peter Žunič Fabjančič.

NOVO MESTO	OPISOVANJE ČESA Z RAZL. BESEDAMI ISTEGA POMENA	MEMORIJA	KOPASTA VIŠAVA	LEKARNA	PREKUP-ČEVALEC Z LASMI	ODTISK
PRIPRAVA ZA ISKANJE						
KONFLIKT, OBRACUN						
LASTNOST, ZNAČILNOST TOGEGA						
DESNI PRITOK IRTIŠA V ZAHODNI SIBIRIJI			JEZERO V VZHODNI KITAJSKI			
AM. JAZZ GLASBENIK (SAM)			VESOLJE			
JUD					VSTAJENJE OD MRTVIH	POLITIČNI VODITELJ, LIDER
SESTAVIL: PETER UDIR	MEMBRANA	PREVAJALEC	TIRNICE	SRAMNI PAS	KAR NE OBSTAJA, NE BIVA	ANGLEŠKI PLEMIC
NEMŠKI INŽENIR, IZUMITELJ (NICOLAUS AUGUST)					ODVZEMANJE, ODVZEM ZRAK, OZRAČJE (pesn.)	ŠKRATJE V GERMANSKI MITOLOGJI
REFREN						ED ELISIAN
PRIPovedovalec						SL. POLITIČARKA (JOŽEFA ... KARDELJ)
ANTON NANUT		SEMITSKA LJUDSTVA				PAKROG
ITALIJANSKO MESTO V LIGURIJI (festival popevk)		S. AMERIŠKO INDIJANSKO LJUDSTVO				PESNIŠKI POLNI STIK
GLAVNO MESTO NIGERIJE						AVSTRJSKI PSIHOLOG (SIGMUND)
SLIKOVITO MESTO V JUŽNI FRANCIJI						TOLKAČ
URADNA SLAVNOSTNA POGOSTITEV						JAVOR (lat.)
VRTNA HIŠICA, SENČNICA						VEČGLASNA CERKVENA VOKALNA SKLADBA
MADŽARSKI KNJIŽEVNIK (MOR)						AN. ČELISTKA (JACQUELINE DU)
DUH IZ SHAKESPEARJEVEGA VIHARJA						KRAJ V J. ŠVICI
						PSEVDONIM FR. PISATELJA GERYJA ROMAINA (EMILE)
						PREZBITERIJI
						RAPERSKA GLASBA
						KEM. SIMBOL ZA KALCIJ
						RUKANJE
						OBREDNI ENOBESEDNI VELIKONOČNI SPEV
						SLOVENSKA IGRALKA (MAJDA 1930-2001)

ABNAKI - severnoameriško indijansko ljudstvo; AIROLO - kraj v J Švici; JOKAI - madžarski književnik (Mor); PRE - angleška čelistka (Jacqueline Du);

Geslo pošljite na naslov MO Novo mesto, Seidlova cesta 1, 8000 Novo mesto, s pripisom Križanka. Geslo križanke, svoje ime in priimek ter naslov prebivališča lahko pošljete tudi po elektronski pošti na kabinet@novomesto.si. Upoštevali bomo vse pravilne rešitve, ki bodo prispеле do 5. maja 2023, in med njimi izžrebali 10 nagrajencev, ki bodo prejeli priložnostna darila.

Avtor križanke: Peter Udir, foto: Peter Žunič Fabjančič

Ime in priimek:

E-naslov ali naslov:

Iskano geslo:

NOVOMEŠKA

TRŽNICA

Vsako soboto med
9:00 in 13:00 skupaj
na Glavnem trgu.

PODPRIMO LOKALNO!